శ్రీరస్తు.

శ్రీలక్ష్మీరంగనాథాయనమః.

శ్రీరంగశతకము.

అంత్యనేమసీసపద్యములు.

చదువనేరకొను శ్రీమద్భగవద్భక్తాగ్రగణ్యుల

కంత్యోపయుక్తముగా శ్రీమదుహాయిదరా

బాదాసమీపంబీబీనగరంలో పూర్వంబా

~~ఉ~~ అంబరుపేటలో ప్రస్తుతంనివాసము

గానున్న అన్నగారి- వేంకటకృష్ణ

రాయ నామధేయ భగవద్భ

క్తునిచే భక్తిమార్గముగా

రచియింపబడి

పెద్దలచేదిద్దంబడి, చెన్నపట్టణం

పిడుగు-సుబ్బరాయప్ప అండ్ సన్ గార్ల

హిందూరత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందు

గ్రంథకర్తవలననే

మొదటితూరి అచ్చుకూర్పించి

ప్రచురింపంబడియె.

౧౯౦౪

ప్ర క ట న.

యీాదిగువనవ్రాయబడినశతకములు కేవలభక్తిరసముగా బహు మంచిగావున్నది. యెడుమవైపువ్రాయబడినగ్రంథములు ప్రస్తుతంరచియింపబడినవి. యిందులోస్వారశ్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదు.చదువనిచ్ఛయించెదు నాముఖ్యసఖులుమొదలయినవారికి తగుమాత్రంసల్ప ప్రతులు నావలన అచ్చుకూర్పింపబడినవి. అచ్చుకుపూర్వమే వీనియొక్కయు యింతకుపూర్వం నాచేరచియింపబడి సర్వధారినామసంవత్సరములో అచ్చుకూర్పింపబడి కావలయువారికి వెలలేకుండా పంచగలనని ఆయాపుస్తకములపయిననే ప్రకటనవ్రాయబడి ఆప్రకారంప్రయంకాబడిన శతకములు అనగా యీాదిగువన కుడివైపు అగుపరచిన వాటియొక్కయు భక్తిరసము స్వారశ్యమును చూచిసార్వకాలమున్ను అచ్చుకూర్పించుకవి క్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునెకొరకు కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సరాకురువారి ఆక్టుప్రకారం తనుపేరపే రిజిష్టర్ చేశి యివ్వవలెనని బహుగాకోరివుందురుకాని ఆప్రకారం వకరియందే స్వాతంత్ర్యంపెట్టడంలో యితరులకు అధికారంలేనందున కొంతకాలం పిమ్మట గ్రంథములకు నష్టంసంభవించుననే సందేహంవలన యెవరికిన్ని రిజిష్టర్ చేయబడెవుండదు యీాగ్రంథమునుంచి ద్రవ్యలాలాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని కీర్తివిశేషములనుకోరె భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని యీాయావత్తుగ్రంథములున్ను తమతమయిష్టానుసారంపలయు నప్పుడల్లా అచ్చుకూర్పించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యంవుండగలదు నావలన ఆటంకం యెంతమాత్రంలేదు యేవిధమువలననేకాని గ్రంథప్రచురమునకు సహాయపరులైన సత్పురుషులనుగురించి నిండాప్రార్థించుచున్నాడను.

౧. శ్రీరంగశతకంసీసపద్యములు ౧. శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు
అంతనేమములు అచ్చటచ్చట శ్లోం చంపకములు.
భశబ్దములుకూడా కూర్చబడినది. ౧. హనుమంతశతకం కందపద్య
౧. రామకథాప్రతిపాదకధైర్య ములు రకారప్రాస.

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩	౨౩	జండిగాత్	బండిగాత్
౩	౨౭	నావేషు	నాలీషు
౪	౧	బష్టిషు	బక్షీషు
౪	౨	గోవకుల్	గోపకుల్
౪	౩	నక్ష పురిషీషు	నక్ష పురసీషు
౪	౩	నౌం	నౌర
౪	౫	బహాః పట్లు	బహులు పట్లు
౪	౬	యంగమున గుట్లు	యంగములగుట్లు
౪	౧౧	జహుచు వల్వ	బహులు పల్వ
౪	౧౨	రిపులోల్వ	రిపులోల్వ
౪	౧౪	డెవ డెన	డెవ డైన
౪	౨౦	సోకుమూకలకొనిజౌలియే	సోకుమూకలకునిజోలియే
౪	౨౨	నీదుభాతి	వీదుభాతి
౪	౨౨	నీకొకకన్నగా	కన్నుగా
౫	౨	విబుధులవనమౌ	మననుు
౫	౧౦	డెల్పు	డేల్పు
౫	౧౨	సలినుఖంబు	సరిముఖంబు
౫	౧౨	సూక్ష్మతనొప్ప	నొప్ప
౫	౧౯	తివిరిభూధరను వె త్రిలివి	తిమిరిభూధరము స త్రిలివి
౫	౨౨	చెలసమూహాహులు	చెలి
౫	౨౩	లొవ్వ	లొప్ప
౫	౨౭	నిచెవిపోగు	నీచెవిపోగు
౬	౫	బాల్యవు నక్షు	బాల్యపు నక్షు
౬	౬	యుపాయములిపొక్షు	యుపాయము లెపొక్షు
౬	౭	దరక్షు	దరక్షు
౬	౮	మిజాబునకు	మిజాజునకు
౬	౯	బాలుపక్షు	చాలుపక్షు
౬	౧౦	నీనుద్దు	నీసుద్దు
౬	౧౪	దరమటం	దరమటే
౬	౧౬	నిక్కుపువదంతి	నిక్కుపు వధంతి
౬	౧౯	నినివాసంబు	నీనివాసంబు
౬	౨౩	నిప్పులకగాలు	నిప్పులకగాలు
౬	౨౬	వానికితగ్గిగ్గోటు	వానికినితగ్గిగ్గోటు
౭	౩	శంతవక్తు 9రగాన	శంతవక్తు 9నిరగాన

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౭	౧౭	నియన్న	నీయన్న
౭	౨౩	చెని	చేని
౮	౨	పటుములవ్రుదిచ్చి	పటుములపుడిచ్చి
౮	౪	నిసహోదరికి	నీసహోదరికి
౮	౬	నిగగముల్ దేవె	నిగమముల్ దేవె
౮	౭	గొల్లలకుదోచెనె	గొల్లలకుదోచెనీ
౮	౮	సీతలెల్ల	సేతలెల్ల
౮	౧౪	నిగనిగల	నిగనిగల్
౮	౧౫	గండుజీమచారు	గండుచీమలబారు
౮	౧౬	యుదమునంధు	యుద్ధమునందు
౮	౧౯	పశువత్య	పశువచ్చ
౮	౨౨	నినుబొందిరతులెల్ల	రతులెల్ల
౮	౨౩	మీదకబ్ధనుల్	కబ్బముల్
౯	౩	కోడలునీకుపలుల	నీకుపల్కుల
౯	౬	ఫునకొసంగితివి	పునకొసంగితివి
౯	౬	పౌత్రి	ఫౌత్రి
౯	౧౧	కనకసీమరూపు	కనసీమరూపు
౯	౧౨	యంజనీసుతునిపె	సుతునిపై
౯	౧౩	కలశొజుడునీచె	డునిచె
౯	౧౬	హారిహాయుదధిక	హారిహాయుండధిక
౯	౨౫	కారనీబాంధవంబు	రారనీబాంధవంబు
౧౦	౧	పాపసంఘములదొల్ప	దొల్ప
౧౦	౪	తనువుపుష్టి	పుష్టి
౧౦	౫	భాపితివివష్టి	తుష్టి
౧౦	౭	దయాసున్వృష్టి	సుదృష్టి
౧౦	౯	ఘూర్ణదవంచు	ఘూర్ణుదవంచు
౧౦	౧౨	నాలగగొట్టు	డాలగగొట్టు
౧౦	౧౭	హెచ్చుకీర్తికెనపకీర్తి	హెచ్చుగలకీర్తికపకీర్తి
౧౦	౧౮	పథతుతేర్పరించి	పదతు
౧౦	౨౬	వీవున	వీవ్రున
౧౧	౧౨	బిడౌజని	బిడౌజుని
౧౧	౧౩	దీనుతావివాకసుల	దీనులోదవాకసుల
౧౧	౧౫	నీహక్రమించి	నీవాక్రమించి
౧౧	౨౧	ధనరెవి	ధనరితిని

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౧	౨౨	మొకన్	మొకర్క్
౧౨	౩	మగలిచ్చి	దకలిచ్చి
౧౨	౪	వురికంపితిని	పురికంపితిని
౧౨	౧౧	కవులున్న	కపులున్న
౧౨	౧౯	తాంశ్రీరాము	తారాశ్రీరాము
౧౨	౨౨	ధార్యమునబంచి	ధైర్యమునబంచి
౧౨	౨౪	షునెల్లలోద్రోడ	స్తులనెల్లదోద్రోహ
౧౩	౩	స్లంఛ	స్లైంఛ
౧౩	౯	యివుడునన్నెలు	యిప్రుడు
౧౩	౧౦	శతధన్వసంసి	నరసి
౧౩	౧౮	సకలమెమరని	మేమరని
౧౩	౨౪	బల్ మహాప్తి	బల్ మహాఫీ
౧౪	౨౭	నజాన	నజ్ఞాన
౧౫	౧	రోగనులతోపథవు	క్రోవథప్రు
౧౫	౨౪	చెరులేకెవుడు	చెరుపులేకెపుడు
౧౫	౨౬	దుస్వాలితమూను	తమూను
౧౫	౨౬	నేలనేతలఖో	ఖో
౧౫	౨౮	ఆనలేంద్రసుత	ఆచలేంద్రసుత
౧౬	౪	సీదంత	పీదంటు
౧౬	౧౨	కదలినాకకట్టు	కదలిలోనాకకట్టు
౧౬	౨౮	ధనదనియడిగవే	ధనదునియడుగవే
౧౭	౧	నాకగుసీతి	భీతి
౧౭	౪	యూవయిహీల	యూవయిపాల
౧౭	౧౪	వులుగున్నై	పులుగున్నై
౧౭	౧౬	డానిపొంచిగధింప	డాగిపొంచివధింప
౧౩	౧౯	చాలదానినుపిడ	చాలదోసినుపీడ
౧౭	౨౧	బుగ్గలనుసీటు	గీటు
౧౭	౨౨	నధివుడు	నధిపుడు
౧౭	౨౫	గారముజెంచి	గారవముజెంచి
౧౮	౮	స్థాత్ర	స్థోత్ర
౧౮	౧౨	సాతిగాడొనచ్చి	సాతిగానొనచ్చి
౧౮	౨౧	ఘల్లుఘల్లు	ఘలుఘల్లు
౧౮	౨౪	నజానిఘ్నని	నజామిఘ్నని
౧౯	౧౨	ప్రాఫణానల్ సీరదశరీర	నీలనీరదశరీర

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ రం గ శ త క ము.

శ్రీరమాయుక్తరంగనాథస్వామినేనమః.

శ్రీమద్రమాదేవిచెలువారనీనారి గంగాభవానినికఁముకుమారి।
తలఁపనజుండునందనుఁడునీకు పురారిసతతంబుతెగనివిశ్వాసకారి। శక్రుం
డునీదుర్వ్యాసతుకుసుబేదారి యహికులవైరిభేషగుసవారి । పరమపదం
బులోపలనీదు కచహేరిపాతకిజనులకేర్పడనిదారి । యూరనీదుప్రభావ
మింతనుచునేరి । కైనబొగడనశక్యమౌనటమురారి । భళిరభవభంగ
భక్తహృత్పద్మభృంగ । విమలకరుణాంతరంగకావేటిరంగ ॥ ౧ ॥ అబ్బ
బ్బనిన్నెన్ననానెనాకు తరంబునమరులకైనసత్యాచ్ఛతంబు । బ్రహ్మాండ
ములకునికఁపట్టునీయుదరంబు చెలిగర్భముననుంటచిత్రితంబు । గోపల
లామనీకును బెట్టెబువ్వంబునమరులకిడితివివమృతంబు । క్షీరభాండములు
జేసితివిదొంగతనంబురమణులతోడజారతఘనంబు । సలిపితివినీచరిత్రంబు
సంతతంబు । చదువుజనములకబ్బుమోక్షమునిజంబు ॥ భళిర ॥ ౨ ॥
నీకీర్తిప్రకటింపనేర్చెగావాల్మీకి నిన్నువర్ణనసేతునేనటూకి । దశరథు
డతికృతార్థతనొందెనినుసాకి దలచునీమహిమవింతగపినాకి । నిగనిగలె
గయునీనెలతముకుఁబులాకి చెలగదీనులకుజేసితివినేకి । నీకింకరుండువా
ర్నిధిదాటెవడిఘూకి పాపాహితతికినీభజనకేకి। పొగడబడుటలునీమనం
బునకుషోకి । విరవినినుగొల్చువాడెలసద్వివేకి ॥ భళిర ॥ ౩ ॥ కబ్బము
ల్జెప్పులక్షణముజాడలెరుంగ సంస్కృతాంధ్రములులేశము లెరుంగ । నను
రకాండముల శ్లోకములపాఠమెరుంగ ఘనపురాణములమార్గములెరుంగ।
గ్రామ్యదేశ్యాదిసంగతులభేదమెరుంగ జాతీయవచనసంచయమెరుంగ ।
గురులఘువర్ణముల్గూర్చుచందమెరుంగ విశ్రమస్థలసంధివిధులెరుంగ ।
చిరుతబలుకులుజననిమెచ్చినవిధంగ । దయదలంపుమునాకవిత్వమువినం
గ ॥ భళిర ॥ ౪॥ కమలాకరమునపంకమునున్నగౌరతేమి కమలారినలు

పుచ్ఛేకడమదేమి। ములులున్నచాంపేయములకు వంచనలేమికురుచైనచెరు
కుతకుఁవలదేమి । రవిసారథికిశరీరమునకంబైతేమి వక్రియానదికపావ
నమదేమి । పొగగప్పినంతనిప్పునశగ్నికొదవేమి కసవావుదిననీచకరమదే
మి । కవనమునకిట్టులొకవంకగలిగితేమి । స్వచ్ఛమగుభక్తిరచనలోతు
చ్ఛమేమి ॥ భళిర ॥ ౫ ॥ హరిహరినీదుపేరన్నమాత్రమునందు బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపములుడిందు । ప్రాపించునారసంపదలాఘనులమందు తు
దలేనియధికకీర్తులనుజెందు। సకలలోకములవశ్యములుచేకురుమందు ప్రే
తాధిపతిచాలభీతినొందు । ననుపమసుఖదమైయలరునీపురమందు । పొస
గనేవేళకావురమునుందు । రనుచునిగమాగమములనేనరసివిందు । వే
ల్పుగుమిలోనదలపనీవేపసందు ॥ భళిర ॥ ౬ ॥ అంబుధినుదయించెనార
నీయిల్లాలు సకలలోకములకైశ్వర్యదాలు । ప్రాణులకెల్లనన్నవఫలంబు
లవ్రాలు మొదలేర్పరించునీమొదటిచూలు । పూతననీకునేర్పుననిచ్చెచను
బాలు దానికిచ్చితివిసద్గతిసుఖాలు । పిడికెడటుకులుదెచ్చిబెట్టెనీకుకుచే
లు జరలేకదినుచునెయ్యమునచాలు।చాలుననబెకుఁసంపలొసంగుశేలు।
నరయమాచోటదీనులకానవాలు ॥ భళిర ॥ ౭ ॥ పట్టితివాచేతచుట్టుకై
దువజోడు పరువుగాదనరెసర్పములరేడు । నీకుసమానుడానిర్జరుండికలే
డు నీతనూభవుడుబల్నీటుకాడు। దుష్టులదునుమతోడ్తెగొందువటధాడు
మెంతంతబలుడునీకెదురులేడు । పనులెంతమైయోర్పడదునీకొకకీడు పర
మభక్తుండునీపాలివాడు । నహహానాకభయంబియివయ్యానేడు । తల
పనాకైతెనీదుపాదములతోడు ॥ భళిర ॥ ౮ ॥ నీపదోద్భవిగదానిఖిల
నిర్మలవారి నీకుకూర్మిమీరిందినీరజారి । నీనామమెపుడుధ్యానించునద్రికు
మారినిన్నెన్నమహిమలన్నియునుభారి । గోపకామినులునిక్గోలకేమ
రుబారి రాధనిక్మెచ్చెగారతులచేరి । యలనాడుగిరియెత్తితటసము
ద్రముదూరి యుగ్రజుడయ్యెనీకలబలారి । శరణులోనరింతునఖిలరాక్షస
విడారి । వేగననుగావకదలిరావేమురారి ॥ భళిర॥ ౯ ॥ అలినోల్లనివా
నికమ్మగానీబిడ్డ హాయడునీప్రియభక్తులంచుదొడ్డ । యదితినందనుడవైన
పుడైతివటగడ్డ ష్టయిగప్పితివిగదాపసుపుగుడ్డ । గోలోకమునసీకుగొప్ప
గాతగునడ్డ కోపగింపవురాధకోపబడ్డ । పన్నుగానినుదల్పకున్నదొల్లు

చెడ్డగలరెనీకొరులుసంగరముకడ్డ । మఘపయోనిధినన్నుద్రోయకురదొ
డ్డ । ప్రభుడవనినమ్మికడకుపాలబడ్డ ॥ భళిర ॥ ౧౦ ॥ తరుణినోల్లనివా
నితంద్రినీచెలికాఁడు తలిరులునీదుపాదములకీడు । ధాతయేవేళనీతలుపె
రింగెడువాఁడు నీభటుడెవరిసన్నిధికిబోఁడు । నీకింకరులనెంతకేకింకరుఁడు
రాఁడు వరుసనీమరిదిదేవలకూఁడు । కదిలేనియన్నచేకరిపురంబలనాఁడు
కౌరవుల్గనిరినీకతనకేఁడు । ఘనుడుజలసంధవైరినీకనుగుతోఁడు । నాలగా
వులగుములునీకమరెబోఁడు ॥ భళిర ॥ ౧౧ ॥ సత్యభామామనస్సరసిజమా
ర్తాండ పరమకారుణ్యసంపత్ప్రకాండ । పూర్వసుధాశనాంబుజమత్త
వేదండ నిన్నువర్ణనసేతునేనోకండ । రక్షింపుమయ్యనేరములందు బడ
కుండనిర్జరావళికెల్లనీవెదండ । నీకునెచ్చెలియయుందునిలయంబుతెలికొండ
వనితగావెలసెనీఖిలనబండ । కలిసెనటనీయనుజ్ఞలోకవులతాండ । దా
గెనటమున్నునీదుకైతవముకెండ ॥ భళిర ॥ ౧౨ ॥ జంటూరుమేనులసా
మినీవలకన్న నీస్నేహతునకొప్పనిలిచెమిన్న । పరగయింటింటిలోపల
దింటివటజున్న లీలకైమెఱవేనేలమన్న । బండిరకఱసునకేర్పడియెనీ
వడితన్న నిఖిలదేవతలందునీదెచన్న । పాండవేయులపక్షపాతివైతివి
మున్న యిడరెభూపతులనీకెల్లపన్న । నామనంబుననమ్మియున్నాడని
న్న । నరమరలుమానికాపాడుమయ్యగన్న ॥ భళిర ॥ ౧౩ ॥ వసుదే
వుడనగపెంపెసగుసద్మునినింట తగబుట్టితివినీరధరునిదంట। పూతనపా
ణముల్బోజేసితివిపంట కలిగెనీప్రియునకింగలముకంట । నజుడునీగొని
యాడైనటముభాల్నాగింట భక్తులకుండువెప్పటికిజంట । యలకైతవ
వుజింకనంటవేవెనువెంట నీదయారసముకింకేదిదంట । చెలగినీనందనుడు
బట్టెచెరువతుంట । ధవుడుగానునీసవారిసంతతముమింట॥ భళిర॥ ౧౪॥
జండిగాల్విధముగానుండునీచక్రంబుఖండించెజలచరాగ్రణిశిరంబు। పూ
రింతువారమెప్పుడు పాంచజన్యంబునీరధినడిమిలోనీపురంబు । శశిధర
మకుటుతోసలిపితౌసమరంబు వడినిన్నువేడెశైవజ్వరంబు । బాపితివార
యాబాణాసురుమదంబు యాచించితటచాకినంబరంబు । నిన్నుగొనియా
డువాణికన్నిటనయంబు । కరుణనాకీయవయ్యనికఱపువరంబు ॥ భళిర॥
౧౫ ॥ వడిగనీచేరుకక్షిబడిమొగానాపీషుచెడిమెనీవబలగాశివునిపొసాషు।

గనియెదుర్కొనుచుకరగనిబన్నీషు నలశమంత్రముజేసితటితలాషు । గో
పికల్ నినుగూడగోపకుల్ ఖామోషు వనజాతభవుడునీవద్దపేషు। యఘము
లగూర్చిసేయకురనక్ వురిషీషు । చెలగిజేజేలకిచ్చితివిమాషు । నాంనీకీ
ర్తిగొనియాడనాదిశేషు । దైవనిలువనశక్తుడౌనటశబాషు॥ భళిర ॥ ౧౬॥
నన్నురక్షింపకున్ననునీకు బహుపట్లుయోగులమనమునీకునికిపట్లు । లల
నయశోదరోలనుగట్టెనినుకట్లుచిరుతవైవిరుగగూల్చితివిచెట్లు । గొల్ల
భామలగూడికొడితివిచప్పట్లు కంటివివారియింగమునగుట్లు। యింతకొం
పెడిపొంతనింతరోమనమెట్లు తాళుదుమనరెవింతగనుబొట్లు । గురుతు
లుంచితివధరముల్ కోరికికాట్లు । పతులెరుంగుచుననుమానబడగలట్లు॥
భళిర॥ ౧౭ ॥ నీమేనగప్పితౌనెమ్మిబంగరుశాల్వనీయుగ్రజుడుగట్టెనీలివల్వ।
నీతనూభవుడువిఖ్యాతిగాబహువల్వ నీనాభినడుమజన్మించెనల్వ । యల
పాండవులచాతికంబరాల్ రివ్వ లొల్వనాత్రికుయ్యోడుచునిన్నుపుడుబిల్వ ।
దయజేసితౌవస్త్రములులెకరు కు విల్వదగులనిపగదివింతగనుమొల్వ। మ
నుజుదైవ దేవనిన్నునెమ్మదినిదల్వ । పరువుబారకవశమెయాపదలునిల్వ ॥
భళిర॥ ౧౮ ॥ అలనాడుకరినేలుటదియుమాకొకసాక్షి రాకుసపుత్రుసం
రక్షసాక్షి । యలవిభీషణునిపట్టాభిషేకముసాక్షి దిననాథసుతునిబ్రోచిన
దిసాక్షి । యుత్తరనుదరస్తునుద్ధరించుటసాక్షి । సుదతికిపటములిచ్చుట
ముసాక్షి। తప్పుజేసినకాకదనుజునేలుటసాక్షి యింవిదగాశిలనుజేయుటమె
సాక్షి। యితరదీనులబ్రోచుటెంతెంతోసాక్షి యీనిజంబెల్లననుబ్రోచితే
నెసాక్షి॥ భళిర॥౧౯॥సోకుమూకలకొనిజౌలి యేబల్ భీతినీపదంతియొసంగు
నెరివిభూతి। నీయురంబుననుండిబాయదు మేల్మొతినెరినలంకరణంబునీదు
భాతి।నీకొకకన్నగానిలిచెజగజ్జ్యోతినతికొడలిచ్చెనీసఖుడుప్రీతి। నినుబొం
దువానికెన్నికకులేదొకజాతివనజాప్తకులమునీవలనఖ్యాతి । సోదరుడునీ
కుదశకంఠసుతవిఘాతి।యరసిననుగావకున్ననీకగునెనీతి॥ భళిర॥ ౨౦॥ నిను
దల్పనాకంసునికిబుట్టెమదినులుకు నిజముగావిలసిల్లెనీదుపలుకు । నీకుసం
తసబెట్టెనీరజాలయకులుకు రవిగేరునీశరీరమునథలుకు । కరవలియోడు
నీఘనసవారిరవాలుకు వాలినిదునిమెనీవాడెములుకు । పరగనీపేరెన్నపా
పమన్ పినమొలుకు సహలించునాకల్మషములనిలుకు । నీదయారసమెపుడు

నామీఁదజెలుఁగ । కుదురుజేసితితగనిన్నుఁగోరిపిలుఁగ ॥ భళిర ॥ ౨౧॥ విజ
యముగానెలేతవిరులచేనీకుఁబ్ర విబుధులచేనమునీవిడిదికఁబ్ర । తలద్రుంచి
తివియమృతముబానవుడుజుఁబ్ర నిజభక్తునకుసదానీదెభఁబ్ర । దాసుడేమి
డిననంతనెనింటునీబాఁబ్ర కళగదానీదువత్సమునమఁబ్ర । ఘనమూగానీమస్త
కమునభాసిలుతుఁబ్ర నీవినాకోరెకలన్నియుమొహఁబ్ర । వదలజేసితివట
తృణావర్తుఘఁబ్ర । తిప్రగతిబాదునెపుడునీతేరిగిఁబ్ర ॥ భళిర ॥ ౨౨॥ పాఁ
ణముల్ బాపితెబకునకుత్తుకజొచ్చి యిచ్చరామెదలనీకెపుడువచ్చి। యిం
పుగానినుగారవింపురాధికవచ్చి పొసగనీశిగజుట్టెపూలుదెచ్చి । యలిరు
విలాఁకనిసోయగముగానినుమెచ్చి మరులంతకంతకెమ్మడిగహెచ్చి । రతి
దెల్పుమనజెపిరానకొంగటుగ్రుచ్చి మోహానమూరారుముద్దులిచ్చి । యి
తివకోరికతగదీర్చితావమచ్చి। కలరసనుగావుమాపదలణగబుచ్చి॥ భళిర॥
౨౩॥ నీలమాణిక్యసన్నిభ కాంతిదేహంబుసారంగధరునితోసలిముఖంబు।
కరితుండములసాటిగాఁకరయుగళంబు తమ్ములబోలుపాదద్వయంబు। క
లువలతోనీడుగాఁగలనేత్రంబు లతివిశాలమగుచెన్నగుయురంబు । కలదు
లేదనగసూక్ష్మతనొప్పమధ్యంబు మమబాణునకుమీరుసుందరంబు । దన
రునినుజూచిగోపకాంతలుమనంబు । లాఁగజాలకనినుబొందిరనుదినంబు॥
భళిర ॥ ౨౪ ॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండాధిపతివాటదనరెనీకీర్తివేదము
లుసాట । గనజేసితౌరలోకములుతల్లికి నోటనహిఫణాగ్రములయందా
డితాట। నారదుడెపుడుగానముసేయు నీపాటతివిరిభూధరమువె త్రిది
విగోట। ప్రళయకాలమునందుపవళించితివినీట సరసిజగర్భపశ్యాక్షలలా
ట । ప్రముఖులకునైనదరమెనీపలుకుదాట। సద్గతికిజేరనీపేరెసడఖుభాట॥
భళిర ॥ ౨౫ ॥ చెలసమూహములుయాచిరిగదా నినుబోలచెలఁగిగౌర
వముజేసితివిచాల । జలజాతకులశాంతుశములొప్ప నీకాలదోడరునీకు
ప్రియంబుతులశిమాల । యలఫల్గుణుండునీకనుకూలమగుచేల మేలునీమొ
దటియిల్లాలునీల । చేదిభూధవునిద్రుంచితివిగానవలీల కళనిన్నుబొందె
రాతసవిఫాల । మదినినినునమ్మితినిపెకుఁకమాటలేల । కరుణననుగావు
శ్రీరమాకాంతలోల ॥ భళిర ॥ ౨౬॥ కోటిమన్మధులకెకుఁవగదానీబా
గుకూడలేవళ్ళునీకురులలాగు । నాణిముత్యములచెన్నలరునిచెవిపోగుద

నరె నీవలనవేదములుసోఁగు । కాళియుశిరముపైకలిగించితివిడాగు ఘన
తనీశరముమొక్కలముకాఁగు । నీచిత్తమునదలంచినదెల్ల కొనసాఁగును
కుడు నీదళమెల్లచూఁచె వేగు । నీకు గెలువకపొలిదిందిమూఁకలేగు । దొఁడరి
నీకింకరుడుశిరుల్దుల్లదూఁగు ॥ భళిర ॥ ౨౭ ॥ నెరితమాఁషాపసల్ నీవి
బాల్యపువఖ్యు నిలిపితాఁపాకపుత్రునికినీత్తుఖ్యు । తన్నినభృగునిపైదసరెనీప
రదాఖ్యులరయగానీయుపాయములిపొఖ్యు । తెకలిలికాడవైమెకిలితార
దరఖ్యు నీకుపేరమరెగానేకుబఖ్యు । నాతులమానధనాలునీకుపురోఖ్యు
కనరాదునీబింబాంబువకుసఖ్యు । దితిజవరులదిగడనజేసితివిసోఖ్యు । మేలు
దొరకొననీదమేచాలుసఖ్యు ॥ భళిర ॥ ౨౮ ॥ నందగోపకునకానంద
మానీసుద్దులలరియశోదనిన్నాడెముద్దు । గోపబాలురగూడిగుడచినావ
ట చద్దులరసినాదుగుణంబులన్నిదిద్దు । మరవిందభవునిమాయలుజేసితివి
రద్దునీకునామెడలపరాకువద్దు । వివరించినీకీర్తివిననసద్గతిగద్దు వినని దు
ర్జనుజుడేవెర్రిమొద్దు । ప్రతినదీనులనేలబూనితివిఖుద్దు । నితరులకునెన్న
దరమటయిట్టిజిద్దు ॥ భళిర ॥ ౨౯ ॥ నిగనిగల్ ప్రాపించునీముఖంబునకాం
తినీరజంబులనుండునీపడంతి । సాఁచెనిన్నెపుడుయశోదమికిలిభ్రాంతిప
రవారిఘనతనీపయిముబంతి । యులసినిజగొనియాడెనారనాఁడొకదంతి
కాపాడితనుటనికలిపువదంతె । తండ్రితోఁబుట్టైనుత్తమయోగ్యరాల్కుం
తినీమంచిగుణముతెన్నియనిగింతి । పరగనీపేరెసకలసంపదలదొంతి । సుక
విమదినినివాసంబునకుభవంతి ॥ భళిర ॥ ౩౦ ॥ అలసుధామునియుంమటనివేడి
తివిపూఁటు తగవానికిచ్చితత్తరివరాలు । కుబ్జగంధముసంగికోరెగారతిమే
లు ననపుగాదనరెపట్టణపుస్త్రీలు । కంసునిశరముభంగముజేసెనీకేలునీకు
బాల్యసఖుడిడునాకుచేలు । డబలమేనత్తనిన్నాడెగాసరసాలుపూనిమెక్కి
తివినిప్పులకణాలు । తలపనీసేతలన్నివింతలగుణాలు । భక్తులవివిన్నజెందిరా
బల్ ఖుషాలు ॥ భళిర ॥ ౩౧ ॥ కలవలరిపుడునీకళగదాకడపూట ఘనుడునీకలి
రువిలాకిడుబేట । చెడుపనుల్ మరలస్పృజించుటల్ నీకాటచూచెనారమ్మృకం
డజుడుభగోట । చూడరయమునిదాసులుభత్రుకుపచోటదాసులకెల్లనీద
యమేకోట । నినుదల్చకున్నవానికితగ్గిఖ్రోటనిండువైభవమునీవుండుచోట ।
యశముత్రిజగంబులందునీయదిమెతేట । సూటెననుగావకున్ననింకేటి

మాట ॥ భళిర ॥ ౩౨ ॥ యెలుగులదొరగన్న యెలనాగనీచాన యెపు డునిక్ గొనియాడుశేషుమాన । బహుకీర్తులకునెంచబడియెనీదుఘురాన గూల్చితౌదంతవక్త్రుశిరగాన । సాళ్వుడుమడసెనీసమరాంగణములోన నఘునిదేహముజీరితటబిరాన । నధికసత్వరిపుశాలమరునీనుమేననను జేర్చుభక్తసంఘములలోన । ననలునకునిచ్చితివిసహస్రాక్షుకాన । యె నరునీతృప్తిహుతవహాహుతిముఖాన ॥ భళిర ॥ ౩౩ ॥ కంసభూపతికిచా ళిలగదాసిప్రౌఢికల్మషవనికినీకధకురాడి । గరితలుబలికిరాగదరనీపయి చాడినిజముగాచెలికాడునీకుక్రీడి । వదిలెనీవుజనింపవసుదేవునకుజేడి నిఖి లంబులయమైననీవెరూఢి । దొరికెభీష్మకునికికూతురునీకుతగుజోడి నెలత లైరిపరాకునిన్నుగూడి । దారకుడుదోలెనీదుసవారిగాడి । యయూగదట ధాత్రినీదుబేహుకుముకాడి ॥ భళిర ॥ ౩౪ ॥ పరగవ్రేపల్లెలోపలనీకు విహరింపు పశులగాపరులునీపసులకింపు । పరభామినులకునీపైనభ్రాంతి జనింపుననుమానపడకనీకదివహింపు । నరుడవీవనుచుమానవులకునూహిం పుమనుజులనెల్లనీమాయముంపు । నీనందనునిశరంబానందమగుకంపు నేనెం చలేనయ్యనీదుసొంపు । చెలగినీభటుడేమిజేసినదొరింపు । కుటిలచిత్తుల పనులునీకునసహింపు ॥ భళిర ॥ ౩౫ ॥ పదినూరుకనులున్నప్రభుడుగా నియున్న భక్షింపనీకుసంబరమువెన్న । నీపదంబునబుట్టునెలతయేరులమిన్న మునులపాలిటిదైవమువుగదన్న । నీకటిదేశమెన్నికసేయుబలుసన్ననీదయా మహిమలన్నియునువిన్న । నలసుదర్శనుడుహాముసేలబడియున్నదన రనీవెగసిపాదమునదన్న । తననిజత్వమునొందిచతుర్దశులకెన్న । సులభు డవునీవెగడగావసుప్రసన్న ॥ భళిర ॥ ౩౬ ॥ వల్లవీసతులకువిఘ్నారుసీ మోవివాసవాంగననీకువదినెవావి । యురుప్రభల్దనరారునంగరాల్నీ చెవియొరులకులేదునీకొనరుఠీవి । పూజించెభరతుడెప్పుడుపాదుకలునీ వివడిబూనితివిదైత్యవరునిత్రేవి । యురయనీసుతుడుసాయకముగాగొనె మావిఘుమఘుమలెసగునీకురులతావి ! చెలగినామదినెపుడునీచింతనావి । వేకమొనగూర్పుమిదియెవేవేలయావి ॥ భళిర ॥ ౩౭ ॥ చానలుయమున లోస్నానముల్సలుపంగదరిజేరివారివస్త్రములుదొంగ । తనముజేసిశివి పెత్తనమెల్లచెడిపొంగముదితలునీటిలోనొరగిడంగ । యిటవచ్చిమీచీర

తెత్తుకొండునిజంగమీకిత్తుననుచునమ్మించియుంగ । నలజేరిమానభంగము
లుగాబ్రమొకరింగపరిహాసబెట్టిసంభ్రమమెసెలంగ । పటములపుదిచ్చితెర
నీపనివినంగ । నతివిచిత్రములమరుస్వీకృతరధాంగ ॥ భళిర॥ ౩౮॥ తగ
బూనెనీమరిందగునిశాచరుడిత్రిధవుడు గానిసహోదరికిత్రి । యనిజేసిత
విదశాననుశిరంబులుమొత్రి పొంజెసూర్పణఖనీపొంత్తతొత్రి । నీకాటప
ట్టుభాండీరకంబనుమత్రిసిగగముల్ దేవెవార్నిధిసజొత్రి । నీకుకీపుదలంచె
పాకారికడువెత్రి పెరిగితొనెయిపాలుపెరుగుజుత్రి । గొల్లలకుదోచెనె
సీతతెల్లతిత్రి । సతిగదానికుకోసతేశ్వరుసికుత్రి॥ భళిర ॥ ౩౯॥ నిద్ధ్యద్ధం
పునెన్నికకెపురినీచెకురనిటలాంబపనిబ్రోచెసుదరపుర । చాంపేయను
మముతోసరిబోలునీముకురయికనివెగాకసేనెరుగచకుర । లపబోధినం
టినాయాసముల్ దిగద్రొకురమరువకనాదునెమ్మదికిదకుర । పరికింపనె
పుడునీబాహుపూలమునికురపలుమరునీకురూపములుపెకుర । దొడరినీ
యగ్రజుడునేలెతొలుతదికుర । తగులదెన్నడునీయాయుధమునవొకుర॥
భళిర ॥ ౪౦ ॥ బొడ్డుపుట్లైలచాలుబోలునిపలుతీరునిగనిగదనరారునిదు
త్తౌరు । గండుజీమబారుగతినొప్పునూగారు । కరకందుజెరుగునిజారు
బారు । దొసరియుదమునందుదోలితౌనరుతేరునవనీశాతెల్లనికైరిజేరు ।
చాణూరమల్లులసమయించెనీపోరు సకలదికులనీయశంబెమీరు । మొరి
గిగొనియాడజాలరెంత్తెంతవారు । నేయకికలెకరినేనుజేసినఖుసూరు॥
భళిర ॥ ౪౧ ॥ పశువత్సగోపరూపములుదాల్చెవెతొల్లి గనెతొంటి
సుతులనీకతనతల్లి । మహికశీతలమనీమరదియాజాబిల్లి మురసితొరాధ
చన్నొనలుగిల్లి । నినుబొందిరతులెల్లనీచేతనిలదొల్లి యితరులఘునతనీమొ
దటడుల్లి । కడుభక్తినీమీదకబ్ధముల్ నేనల్లి సతతంబువినుతింతుసంతసిల్లి।
తెప్పకెప్పుడుమదిలోనతారసిల్లి । పొసగననుగావునీదయారసముజల్లి॥ భ
ళిర॥ ౪౨ ॥ అక్రూరునకుజూపితటగదానీరూపునటువలెనాకునెయ్యము
నజూపు । హరినీవెగానిరంతరమునాకగుప్రాపునతిశీఘ్రముగనాభయా
లబాపు । నీకుదిండైనవానికిదెమ్మెరయెమేపు తెరుగుటనీమరిందికెనిమాపు।
గణుతింపజయుడునికరిమునీనగరికాపునీలకంఠునదల్చెనీదుతూపు। నిన్నెగ
ననాయశోదంమ్మచన్నుచేపు సామగానమునీకునిష్టముగదోపు॥ భళిర॥ ౪౩॥

విధ్రుమచ్ఛాయతో వెలయునీను మోవి వినసీరవంబుకో వెలలతీవి । వివ
రించిచూడనీవిడిది తెల్లనిదీవి శ్రీకారములుబోలు చెవ్వులునీవి । మౌనులకె
ల్లనీమంత్ర మేసంజీవి మహినీభటుండు నేమరనిజీవి । కోడలునీకుపలుల నే
ర్పుగలదేవి నినుగొల్తునను గావ నేలఖావి । మామవగునీకుకడలి దామా
మవావి మెచటగనుగొన్న లేరునీకెవరుహావి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ క్షితికశ్య
పునకొసంగితివి గాఖైరాతి చేపుట్టువులకునీచేతపాతి । చేపట్టు నెవ్వుడునీ
పాపతొయ్యాలిపోతి గణుతింపనీకుకింకరుడుకోతి । మడి శేగానిను వాక్కి
మధురభూపతిపాతి యాదినీకులమునకాయయాతిదన రె నీచలికానితనువు
పైపీఘాతి తగువింతనీదుజల్తారుధోతి । నిరతమతినిద్ర చేగుండెనీయరా
తి।కవులుబొగడుచు రెవ్వుదునీకథలుప్రీతి ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ కనకకశ్యపుని
వత్తుముజీరెనీగోరు । కనకనీదురూపు మేఘముల గేరు । కళలుధగ్ధగలునీఘ
నకిరీటముసోరు శరధినింకించెనీశరము బారు । యంజనీసుతుని పైయరయ
నీదయిమీరు । నమరేంద్రుడంపెనీకతని తేరు । కలశజుడునీచెనీగళమునం
దొకహారు నెరినీవునగినవెన్నెలగుతీరు । కుటిలచిత్తులునీకుమ్రొక్కుట
కురారు। శమనభటులకునీభటుల్ జడియుబోరు ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ అచ
లమైబహుపూజలంద్దితౌమునుమంద హరిహాయుదధికశౌర్యమునగుంద।
నాక్షీరసతులభాగ్యములేమొనినుబొంద। మేలునీకువెలందిమిత్రవింద।గరు
డవాహనత్రివిక్రమసచ్చిదానంద నారాయణాదిసన్నామబృంద । శుక
శౌనకాదిసంస్తుతజగధృతతుంద హరనుతవిమలపాదారవింద । వేగద
యజేశినుబ్రోవ వేముకుంద, జలధిసుతచిత్తజలజభాస్వన్మిళింద॥భళిర॥
౨౫ ॥ మురళికిదెలసునీ మోవిలోమధురంబు రాధకన్నవమునీరతిసుఖం
బు । లక్ష్మికిగురుతునీవక్షోవిశాలంబుకరికవగహానీకనికరంబు । నలవిభీ
షణునకునెళవునీసత్యంబు రావణుడెరగునీరణజయంబు । భృగుమునిగని
మొనీదగుసత్వనుగుణంబు తోయధికేరుకనీతోమరంబు। పాండవులుగాం
చికారనీబాంధవంబు । వినతతనయుడెరింగ్గానీవేగిరంబు॥ భళిర ॥ ౨౬॥
కమలామనోబ్జభాసర్కరభక్తజనకల్ప నగరాజధీరపన్నగసుతల్ప । తర
మెనిన్నెంన్న వేదములకైనననల్ప తగిలితివాలమందలమరల్ప । దనరునీవే
ణునాదమునందు చెవినిల్ప మదనుడంగనలనుముకులుకొల్ప । దీనతనొంది

ప్రార్థింపఁ జేరతి సల్ప ఘనుఁడవు పాపసంఘములఁ దోల్ప నళినలోచన నిను
నమ్మి వాఁడ స్వల్ప । దైవముల నెన్నటికి నిచ్చి త్తమునఁ దల్ప ॥ భళిర ॥ ౧౯ ॥
నీ తనూజుఁడోనఁ జేసె నఖిలలోకము సృష్టి నెలవంక సరిబోలు నీదు నొష్టి । నీ ప్ర
భావము లెన్న నేరఁడా పరమేష్ఠి తల్లికి దెల జేసె నీ తనువు పుష్ఠి । తొలుతొల్త్రమ
ధుకైటభుల బాపితివి వవష్టి గను నెమేల్ నిను ప్రీతిఁ గననికష్ఠి । వాశిగా నిను గొ
ల్చువాఁడె గొప్ప తపిష్ఠి గురి జేసి నీపయి చాలకును మవృష్టి । యరసి నను జూ
డుమెపుడు దయాసువృష్టి । యలపినాకికి నీకు నైయ్యము సమిష్టి ॥ భళిర ॥
౨౦ ॥ చలువలరేని వంశమునందు నీ పుట్టు హాలమాయుధముగ నీయున్న బ
ట్టు । ధూతుఁడ దవను చునందు నీ పత్ని నినుఁ గట్టు పరులకు నీ ప్రతాపములు గొ
ట్టు । ధీరత్వమున నీకు దీటె బంగరు గట్టు । వడి దేవ జేజేల వనపు చెట్టు భక్తుల
రక్షించు పనులు నీ పడికట్టు నన్నేలకున్న నీకన్నిరట్టు । దొడరి నా కాపదల
నెల్ల నోలఁగట్టు । నిన్ను గనకున్న విద్యలన్నియును నట్టు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥
విదురుఁడు దగఁ బిల్చి విందు బెట్టెను నీకు నీపలుకు కురువీరునికిఁ బరాకు । నైరి పేద
వలె నుండు నీదు నెచ్చెలి షోకు నీ మ్రోలనరులు చెందిరి చికాకు । నీవె కల్గ గల
గురానికి పాము లెఖురాకు । నీయున్న వీటమానినదిభూకు గణుతింప నీక
టాక్షమే వేలువులమాకు । హరిహరీ నన్ను సేయకు హలాకు । కలిగితివి నీ
వెదకుల నికలముగ నాకు । హెచ్చుకీర్తికి నపకీర్తి దొచ్చుకోకు ॥ భళిర ॥
౨౨ ॥ జలజాతభవుఁ డెల్ల జగములు గలిగించి యేర్పాటు పధతు లేర్పరించి ।
పగలెల్ల పెకుల సంబరముగా విహరించి రాత్ర్యాగమమున నిద్రను వహిం
చి । మరచిన వేళ సోమకుఁడు పొంచ్చులు బొంచి తొలిపలుకుల నెల్ల దొంగి
లించి । జలనిధి డాగ మత్స్యముగ రూపు ధరించి । నీరధి నడుమ వానిని వధిం
చి యజునకవి గ్రమ్మరఁ గనిచ్చి యాదరించి బరగితివి కీర్తి ఘన ప్రతాపముల
మించి ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ అసురులు సురలు నాపసులోన కలహించి యమృ
తంబు సాధింతమని దలంచి । మందరాచలము సమ్మతిఁ గనంబుధి నుంచి కాకో
దరుని త్రాడుగా బిగించి । కడు ద్రచ్చ నదియు సాగరములోఁ బడఁ గాంచి బల
మైన కమఠరూపము ధరించి । పొసగ నా గిరిని వీపున లెస్స సవరించి దనరు
నా సుధ దేవతలకు బంచి ముదితవయి రాక్షసుల మోహమునను ముంచి । తొ
రసి నుగొని యాఁడ లేడల పిరించి ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ ఖబుఁడా రాక్షసుఁడు లోక

కంటకుండనమించికడకుభూమినిచాపగాగ్రహించి తనప్రౌఢిపారసాత
లి జేర్పతిలకించి తగునొకయుక్తిచిత్తమున నెంచి । కిటివిగావాడుడాగిన
చోటికరుదెంచి । ఘనమోహారమున నాఘనునిద్రుంచి । పుడమినెప్పటి
విధంబునమీదికమరించి కడుమోహమునభార్యగావరించి । సురసమూ
హములవలనసంస్తుతులుగాంచి కీర్తికెక్కినసీక్రమముకెక్కదనుతించి॥ భళిర॥
౫౫ ॥ దితిసుతుడతిసమున్నతతపంబొనరించిపొలుపొందనజువరంబులుగ్ర
హించి । మనుపునీవనుజుజంపుట వైరములుబెంచి కోరినీభటునకెగ్గులు
దలంచి । హరినిందుజూపురమ్మనిచాలబెదిరించి కంభముజూపనకడజ
నించి । నరహరివనగదానవునిబట్టివధించికడుకృపామతిబాలుగారవిం
చి । సకలలోకములకుమేలుసంతరించి । చెలగునినుదల్తునెపుడునీచెలు
వమెంచి॥ భళిర ॥ ౫౬ ॥ బలియుడైబలిమహోత్కటముగానెదిరించి సు
రలతోనాబిడౌజనిజయించి । త్రిదివంబునకుతానధీశుడైనకృశించి కడు
దీనుతాదివౌకసులగాంచి । దయజేశియదితినందనునిగానుదయించివటు
డవైదనుజరాడ్వరునుతించి । యవనిమూడడుగులిమ్మనిభిక్షగానిమించి
యఖిలలోకములునీహాక్రమించి । మరలహరిహాయుకిచ్చి క్షేమమొనరించి
వెలయునినుదల్తునెపుడు నీవిభవమెంచి॥ భళిరభవభంగ॥ ౫౭॥ హైహ
యప్రముఖరాజాధముల్గరివించిసకలదుర్వృత్తిచేసంచరించి । మునిధ
రామరబృందములకుకీడొనరించిధరకువేగైనన త్తరిజనించి। పరశురాము
డనంగబహుశక్తివహించిఘనకుఠారమువాలుగాధరించి । కామధేను
వుమూలకముగవైరముబెంచిక్ష్మాతలేంద్రులనశేషముగద్రుంచి । తలలు
త్రిదివంబునకునుతంతెలొనరించిదనరివినిర్జరాళిసంస్తవముగాంచి॥ భళిర॥
౫౮ ॥ తొలుతొల్లకమలజాదులమొరలెవివరించియవనిమానుషరూపమ
వధరించి । యలకౌశికునియాగహతులనువిదళించియంగనగారాతినల
వరించి । జనకునింటననంగశత్రుచాపముద్రుంచికలికిసీతనుభార్యగావరిం
చి। భార్గవరాముదోర్బలమునెల్లహరించితండ్రికిమిగులసంతసముబెంచి।
వేడుకపురిజేరియశముచేవిస్తరించి । యలరితివిశాపబెకుక సౌఖ్యములు
గాంచి ॥ భళిర ॥ ౫౯ ॥ జనకునిసిజమునిశ్చయముగానొనరించిజననికైక
కుసంతసములుబెంచి । భసితముల్వల్కలాంబరములుధరియించిముదిత

తోడనరణ్యములు జేరించి । మునిసమూహములకు మోదముల్ గలిపించిచి
త్రకూటాద్రిగాంచియువసించి।నినుజూడవచ్చుతమ్మునిచాలమన్నించిపా
దుగలిచ్చిసంబరమునించి । మహినిపాలింపదగినధర్మలువచించి। పొసగ
పురికంపితివిగడాబఃజ్జగించి ॥ భళిర ॥ ౭౦ ॥ అటజనిజనిపంచవటియం
దునివసించికుటిలశూర్పణఖముకుఁదరిగించి । ఖరదూషణాదిరాక్షసు
లస్పృకఁడగించికైతవముగుకురంగమునుద్రుంచి । యవనిజగనకమానవు
నిగావిహరించి యవశుడైబడుజటాయువును గాంచి । యతడుభూసుత
ముచ్చటంతజెప్పగ్రహించికరుణచేవానిసద్గతికిబంచి। శబరిసత్కారము
లకెంతొసంతసించి । బరగునినుదల్తునీప్రతాపములునెంచి ॥ భళిర ॥
౭౧ ॥ కపులున్నఋష్యమూకముదికుఁజనుదెంచిఘనుడైనవాయునంద
నునిగాంచి । తరుచుగామిత్రనందనునిచెల్మివహించినీముచ్చటంతవానికె
రిగించి । చనువుగానతనముచ్చటలెల్లవివరించియగచరాధిపునిబాయకవ
ధించి । కీశరాణ్మహిమసుగ్రీవునకమరించినాతినివెదకవానరులబంచిపవ
నసుతుచేతక్షేమమేర్పడగ్రహించి ! సంతసించితివటవానిసత్కరించి॥భ
ళిర ॥ ౭౨ ॥ హరిదశ్వసుతునిస్నేహమునకానందించిహరిబలంబులతో
డననుగమించి । శరణుజొచ్చినవిభీషణుభీతివదలించి తెగువగాకడలిబం
ధించిపించి । కడువేగదాటిలంకకుజేరియనిమించిదశకంఠుకంఠబృందము
లుద్రుంచి । సకలదైత్యులనశేషమ్ముగావిదళించిసురలుప్రార్థింపభూసు
తగ్రహించి , మరలపురిజేరిరాజ్యసంభ్రమవహించి । తారశ్రీరాము
డనగవిఖ్యాతిగాంచి ॥భళిర ॥ ౭౩ ॥ కంసాదిదుష్టరాక్షసులుబల్ప్రబలిం
చిజగతికిభరముగాసంచరించి । బాధింపధరణినీపదపద్మములుగాంచి
యార్తికుయ్యిడగధైర్యమునబంచి । మనుజుగావసుదేవునుగువకుజన్మిం
చి శ్రీకృష్ణుడనగకీర్తినివహించి । వైదర్భిమొదలైనవనితలవరియించిదు
ష్టనెల్లతోడ్తోడద్రుంచి । ధరణికగుఘోరభారమంతయుహరించి । బర
గునినుదల్తునీప్రతాపములనెంచి ॥ భళిర ॥ ౭౪ ॥ కలికాదిదుష్టచేష్టలు
బలిష్టులుమించిధర్మార్గులకునుబాధలొనరించి । యెదురులేకున్ననీవిలను
పుట్టువహించి । ఘనబుద్ధుడనగవిఖ్యాతిగాంచి । పొలుపొందకైతవంబు
లవారినిదళించిధరకుగాబడునుపద్రవమడంచి । జాతిధర్మములుతెస్సగ

సాగనియమించిసతిసుభద్రకుసంతసములునించి । తగజగన్నాథుపేర
భూస్థలివసించి । తొరసీదంటలెవరులేరనజెరించి ॥ భళిర ॥ ౬౫ ॥ కలి
తుదిమ్లేంఛవర్గము రాజులనిపించిదయలేకక్రూరచింతలజెరించి । విధిచో
దితములైనవిధులెల్లవదిలించి । మత్తులైయధికదుర్మతులబెంచి । భువికి
వేగైనగొబ్బునసునీవుదయించికరమునవాడిఖడ్గముధరించి । తడయకదు
ష్టులందరినిమేపడగించిభూభారమంతనేర్పునహరించి । తగినసన్మానవు
లకుమోదమొనరించి । కలికివనమించితధికవిఖ్యాతిగాంచి॥ భళిర॥౬౬॥
యెందాకనాకునీయందుననుమ్మైద్వారిమదినిన్నుదలుచుటేమరకజారి। సకల
లోకములరక్షణనీఖబర్దారియిపుడునన్నేలుటరింకెవరిబారి । దేవతానగరి
లోతెలిసెగానీచారివరుసనీకన్న నెవ్వరుహుష్యారి । శతధన్వునరసిచేసి
తివిగిరప్తారియక్రూరుడవ్యోనీకయిఫరారి । పర్వతములైపమోయునీబ
లుసవారి । తుదకుననుగావనిన్నే సేతుమజుబూరి॥ భళిర ॥ ౬౭॥కర్త
వెన్నగనీవెగాజగాల్ గలిపింపకడువేడ్క సకలలోకములుబెంప । భువన
ముల్ నాశనమ్ములుగాగనొనరింపత్రిగుణాత్ముడనిప్రసిద్ధినివహింప। ముగు
రుమూర్తులకంటెమొదటివాడనుపింప ముగురుమూర్తులరూపములుధరిం
ప । ముగురుమూర్తులనామములపెంపుదీపింపనద్వితీయమహాత్మ్యమావ
రింప । యెరిగియుతరులకిట్టట్టులేర్పరింప।నలవిగాకసమస్థమందధివసింప॥
భళిర ॥ ౬౮ ॥ గండుకొండలలేవకుండజేసినవాడు సకలమెమరసిభక్ష
ణమువాడు । పక్షపాతములేనిబహుప్రభుత్వమువాడుకుధకుమర్త్యాల
మెకర్ జూచువాడు ॥ జలధులకొడయడైచెలువుమీరినవాడుకనకానివిహా
రింపుగలుగువాడు । నసమానమైనద్రవ్యముబుగల్గినవాడు భర్మాద్రివిలు
గచేబట్టువాడు । కోరినీయాజ్ఞవలనదికుర్లకు రేడు। లెల్లతామయునిను
గొల్తురెల్లనాడు ॥ భళిర ॥ ౬౯ ॥ పంకజోద్భవుడునీపాలకారామోజు
బరగునీహుకుము కెప్పటికితేజు । తొలిపలుకులకునీసుతుండెబల్ మహాష్టి
జుయెడతెగదెపుడునీయెదటమోజు । దుర్మార్గులకుజూడదొరకదునీఖో
జువరుసనీపనికిదేవతలెఫౌజు । కడువేగనినుబొందెఖట్వాంగమహారాజు
నిర్మలమగుగదానీమిజాజు । యెపుడునినుగొల్తునుగావుమిదియేఫీజు।మి

కిఁలికలేదునీకైతనకిఁసాజు ॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ నెలబాలుతలనుబూనె
నుగదానీదోస్తునీపీటవిజయుండునెరినిషస్తు । రవిసుధాకరులునీరాజ్యంబు
నకుగస్తుశమనుడంతటివిచక్షణగృహస్తు । నమరులకెల్లనీయాజ్ఞజబర్దస్తు
ప్రీతిగానీతలంపేమరస్తు । నయముగామన్నించునాదొకదరఖాస్తునదబు
గాసేతునేనరజుదాస్తు । నీరనీపదసేవనాకిదియెమస్తు । తాపసావననీకు
సదానమోస్తు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ శక్తినిగనుమునీశ్వరుడునీకులఖాజిచా
లనీమదికియుత్సాహమాజి । హరువిల్లుదునుమనీవైతివౌబల్ తేజిగలిగనీ
వలనకైకకునురాజి । నీచేతమడసెమారీచుడక్ కార్సాజి గూలెరావణు
డనేగొప్పపాజి । నినుగాకపరవారినేసెయనాజీజి । కమలాసనునకీవె
గాగురూజి । ప్రేమనెవడైనగానినీనామరాజి । దలపనగువానిపాపమం
తయునువమాజి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ జగతిలోనికలేమసముడునాకగుపేద
నరనుడవీవెనాసములసాద । తొలిదీనులనుబ్రోచుదొరవునీవెకాదవిను
పింపనామొరల్వినగలేద । రమ్మురమ్మనిబిల్వరక్షింతుననరాదఘనతనీమది
కిరిక్తునితోవాద । కరినముల్దగునెసాగరకన్యకాంహ్లాదతడవేలనింకసత్య
ప్రమోద । వేగనాకభయంబీయవేప్రసాద । భావమలరారసలిలసంభ
వసుపాద ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ నినుగూర్చితపముబూనెనుగదాకాళిందినిజ
ముగానవ్యోతానీవెలంది । నీచేతవదలెనాకాచకన్నెలబందిటలాత్మున
కుమెప్పునీమకింది । నినుజూచిభ్రమజెన్డెనేలసంతసమంకిటిరూపమగు
టనీకేపసంది । యఖిలలోకముజాకలరయునీదుశిబందినేరలేరెవరైననీక
డింది । ముక్తికాంతకునెళవునీమూలగొంది । యభినుతించెదనిన్నునేనా
సకెంది ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ చెడుగుపౌండ్రకుడుదూషించెనీహలాకఁబు
ననికిరమ్మనిజెప్పితటజవాబు । నాయనవ్యోడలలడాయుబల్ఖూబ్ఖూబు ।
వానికితోడుకాశీనవాబు । యెంతెంతవడికైనహెచ్చునీదుహిజాబు । సూ
రులకెల్లనీదేరవాబు । నీచేతమడసిబౌందిరివారలుసవాబునరులకునైనతే
రటఖరాబు । నలవెభక్తులపుణ్యమింతనిహిసాబు । పాపరుజలకునీపేరె
బల్తబీబు ॥ భళిర ॥ ౨౫ ॥ అరిభూధరంబులకనువైనవజ్రంబుపాపాం
బునిదులకుబాడబంబు । నాపదంబుజములకధికమత్తేభంబునజ్ఞానగజముల
కంకుసంబు । కుటిలమేఘములకుఘోరసమీరంబుకర్మాటవులకగ్నికణస

మంబు। జన్మరోగములకౌషధపుకషాయంబునఖిలేప్సితములకునాలయం
బు। భక్తజనులకుమోక్షసంపత్ప్రదంబు। నీదయాదృష్టిమహిమంబునిశ్చ
యంబు ॥ భళిర ॥ ౭౬ ॥ ధ్యానధారణసమాద్యష్టాంగయోగంబునియ
మంబుగామనోనిగ్రహంబు। ధరణిలోసకలతీర్థములస్నానంబుదీక్షతో
భువనప్రదక్షిణంబు। వరుసగానిత్యసద్వ్రతసమాచరణంబుబాయకవేద
పారాయణంబు। జాంబూనదాదిసంచయమహాదానంబులసమానమై
నసత్త్వాధికంబు। లెన్నిజూచిననింకనేమిఫలంబు। లతిశయంబైననీభక్తి
కనుపమంబు ॥ భళిర ॥ ౭౭ ॥ విజయుడుగనియెనీవిశ్వరూపముమున్న
మెలగనీకొకటయ్యెమిన్నునన్న। శూరులెంతటివారుచూడలేర్నివెన్న
సూరులుప్రస్తుతించుదురునిన్న। సూతుడేవేళహెచ్చుగజెప్పనీచెన్నునీ
రజాతముబోలునీమకన్న। చెలగినీవేమిజేసినసేయుమాపన్ననన్యుల
పాలద్రోయకురసన్న। ఘనతనాపాపతతినెల్లకాలదన్న। మేటియ
గునీదుకరుణకెంగేటిజున్న ॥ భళిర ॥ ౭౮ ॥ ఆచార్యునకునిచ్చితేటగ
దాసుతభిక్షనరిదినీకేడిలేదరివిపక్ష। నారదమునిజూచెనారసీదుపరీక్షనిగ
మసంభరితపండితవిచక్ష। తావకనామచింతనమెనామదిదీక్షకలదునా
కైతెమోక్షమునపేక్ష। నీచిత్తమేమువర్ణింపజాలకటాక్షవీక్షణామృత
ధారవెలయితక్ష। ణమునననుగావుశశినిభాననసువక్ష। సకలమునిజన
సంరక్షసరసిజాక్ష ॥ భళిర ॥ ౭౯ ॥ ప్రథమాశ్రమమునేమపరుడుగానీ
దూతపడతియాశాంతతోపడచునాత। నీకుతోడయిబుట్టెకాకోదరులనే
తనిఖిలసద్గుణబరాలునీకుమాత। నిమివంశతిలకుండునీకుకన్యాదాతనీయో
గమాయయేనెలతసీత। నీదయగలుగుచోరాదయాయేఘాతక్షితినన్ని
చోట్లజేసితిహోత। కోరిప్రూజింపబడితివాగుహునిచేత। భూతభావన
కలుషజీమూతవాత ॥ భళిర ॥ ౮౦ ॥ చెలులతోయమునలోసలిపితా
రహోమానుచెలులునీకొరకొనర్చిరటనోము। చెరులెకెప్రడునీసేతలన్ని
ముదామచెల్లెనీవలనకెశికనిబాము। ఘనతనీచూపులోకములకుమెహో
తెమామునీతోడుగలిగెదున్యాతిమాము। నీవుబుట్టుకులంబునేలనేతెఖా
మునిజనుగాజెలియదునీమొకాము। నెనరుమరువకునేనైతెనీగులాము
లకుగులామునుగులామునులాఖులాము ॥ భళిర ॥ ౮౧ ॥ అనలేంద్రసుతభ

ర్తనడుగునీయఖుబార్లువినసొంపుదగులునీవేఖబర్లు । విశదమౌనజునకేవే
ళనీదర్బార్లుహరిహయాదులుమ్రొలనరజుదార్లు । సనకాదిమునులునీస
న్నిధిసర్దార్లుదిక్పాలవరులునీదెసవజీర్లు । పుణ్యశీలసుశీలపుణ్యాలౌరతలా
ర్లురాధమాధరలునీరాణిగార్లు । నరయనికలేరునీదండలగుహుజూర్లు।
మేలనామెడదలపెట్టకేయుజర్లు ॥ భళిర ॥ ౮౨॥ నీయగ్రజునియొడల్
నిలువెల్లకడుతెల్పుకలిగెనీశైనువుమిక్కిలిగనల్పు । నినుబాణముగనుబూ
నియెగబాహరుగెల్పు । శుకుడునీకథలురాజునకుదెల్పు । దనరునీమదికి
సంతతముదీనులతల్పు । వినవెశేషుగితగజేంద్రునీదిపిల్పు । గురుతుమారీచు
నకునునీశరముడొల్పునిఖిలంబులనుమించెనీవెడల్పు । నిజముగాబలితగన
మ్మెనిన్నెచాల్పు । పరగనామీదనీదయల్ పాదుకొల్పు ॥ భళిర ॥ ౮౩ ॥
నీతనూభవుడెకేరునెరితెల్పుగలపిట్టనినుమోసెవసుదేవునెలతపొట్ట । కలి
గించితివిగదాకడలినొకకట్టఘనుడవుసోకువమూకలనుగొట్ట । చెయిసాచి
తివిబలిసేయుదానముబట్టకావ్యనకమరెనీకతనలొట్ట । ఘనతనీప్రియున
కంగననిచ్చె । చలిగుట్టమదినిన్నుదలపోతుమురలబుట్ట । నటువరంబులుద
యసేయుమయ్యాపెట్ట । తనములెరుగనువలదుబాధలనుబెట్ట ॥ భళిర ॥
౮౪ ॥ తొండవాన్నృపతినీయండచేగనెమేలుతోచదెవ్వరికినీతొసవాలు।
తోయజాతాతునీమాయనేమనజాలుదిటవునీచేతనంతటిదికీలు । నీవినా
పరులునన్నావబల్ముషీకులుమాకాంతకెరుకనీమదిఖుషాలు । నినుజేర్ప
భక్తియేనేరుపైనవకీలువినుతింతునెపుడునేవిన్నసేలు । యితరులనువేడ
నినుగాకనిదెఖుబూలు । యేటికిడవింకనభయమనేటిఖాలు॥ భళిర॥ ౮౫॥
కటుపేదపారుకౌంగిటగ్రుచ్చెనీబారక్రీడితేరడగదొక్కితివపార । క్షితి
సురాంగనలొనర్చిరినీకుక్షుధదీరపృధివీశ్వరులకుబాపితివికార . భౌమలు
నీమరిదిపైబడెమిక్కిలిగతారభవుశిరమెక్కెనీపాదధార । గాంగేయు
నెదటభీకరముజూపవెపోరగనురాజులెల్లవెనకలకుదూర । చెలగితిరుమ
ణిరేఖదాల్చితివిమోర । మేలునాకొనగూర్పులక్ష్మివిహార ॥ భళిర॥ ౮౬॥
గుండ్రటాయుధమునీకునుధరించుటమెప్పుకోటిభాస్కరులకెక్కువగనొ
ప్పు । కోరినీవిహితుడేన్నుదితొలుపయిగప్పునీటుగాగనిపించునీదుకొప్పు।
తగజూడబడదునీతనయుదేహముచొప్పు ధనదనియుశగవేలగనియప్పు ।

తలపనాకగఛీతెదండిచేనగుముప్పలికనీవెరుంగనిదేమితప్పు । గలదునా
వంకలన్నినికఁ-ముగవిప్పు । మేలనీమదిసందేహమేమొచెప్పు॥ భళిర॥౧౭॥
దర్వీకరాద్రిబల్తపమొనర్చిన్తివేలతాపసవరదసంతతసుచేల । ధాత
నీత్సుధదీర్చెన్ తానెయావయిహేలతలపెట్టితెవివిచిత్రముగలీల। వకుళమా
లికతల్లివలెబ్రోచెనినుచాలవసుధానుడనురాజవరుడుసాల । కాంతనీకమ
రెనాకాశభూధవుబాలకలికాలమునభక్తగణమునేల । నవనిశ్రీవెంకటే
శ్వరాహ్వయతశేల । చెలగుసినుదల్తుశ్రీరమాచిత్తలోల। భళిర॥౧౮॥
తొలుతొత్తనజునిసంస్తుతులకానందించిస్వస్వరూపమునసాక్షాత్కరించి
యతనిచేబహుకాలమందుపూజగ్రహించి యిక్ష్వాకుతపమునకిచ్చగించి।
తగుమోదమలరభూతలమునకేతెంచితత్పరంపరనయోధ్యనువసించి। యు
సురేంద్రునకుదత్తమయినట్లుమురిపించిశశిసరోవరప్రదేశమునుగాంచి ।
ఘనతకావేరివిరజగాగాగణించి। యవనివైకుంఠమననిల్చితటదలంచి॥ భ
ళిర ॥౧౯॥ బలిపీటనీకుసంబరమటేనివసింపపాలేటనయమటేపవ్వళిం
ప । యింపటేవులుగుపైనెకెౕధవుడాయింప ఘనమటేఘణిశయ్యాగ్ర
హింప । గుణమటేమదిభిక్షుకునిచెల్మినివహింపకీర్త్యటేశబరియెంగిలిభు
జింప । బాగటేకపిప్రేమోలడానిపొంచిగధింప ముదమటేబహురూపము
లుధరింప । పెనుసుఖంబటెకడుకురూపినిరమింప । దొడ్డతనమటెపరుల
మాల్దొంగలింప॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ శమదయాసత్యశౌచములునీకలవా
టుసమయింకెనరులనీశరముపోటు । చాలదానినుపిడసల్పచిల్వదికాటు
సంతోషకరమానీసతులనీటు । రమణియొకర్తదూరమునుండికనుమీటుక
సిదీరనొకతెబుగ్గలనునీటు । నధివుడుదకెఁ-నాకనిమొకఁ-సతిసాటుముది
తలందరికిదేమురిశిపాటు । లేమగుమిలోనలేదునేలేనిచోటు । మెరుక
బడనైతివారనీకెవడుదీటు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ భీష్మకసుతకుసంప్రీతిగావి
హారించియులజాంబవతికినెయ్యమువహించి, సత్యభామమనంబుసంతసం
బొనరించిరవితనూభవకుగారముబెంచి । మిత్రవిందకుచాలమిత్రతల్గ
లుపించికోసలాత్మజయెందుకూర్మినించి । భద్రకేవేళసంబరముగల్గజ
రించిమద్రనందననుసమ్మతినిగాంచి। మరియుపదియారువేలభామలవరించి।
చెలగునినుచల్తునెపుడునీచెలువమెంచి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ నేనేరహాను

మెంతునిగపనుల్నెరవేర్పనరహజుపగిదిసైన్యములుగూర్ప । ప్రహ్లాదునకులసద్భక్తినీపయింజేర్పవిదురునిరీతిత్రుద్వేధలుదిర్ప । వ్యాసునివలెమహాత్మ్యములన్యులకునేర్పనారదుకరణిగానములొనర్ప । అలజటాయువుగనీకయివిరోధినెదిర్పనసురేంద్రుభాతినెయ్యములొనర్ప । విజయువిధముసబాంధవ్యవిధిదలిర్ప । వేరుదలపకుదిక్కునీవెకడతేర్ప ॥ భళిర ॥ ౯౩॥

నీకుమ్రొక్కులొనర్తునీరజదళనేత్రననున్రక్షింపుసంతతపవిత్ర । జాగేలనింకనిర్జరశత్రుకులజైత్రనీవెదిక్కుగదయ్యనీలగాత్ర । పాపముల్బాపుతాపసమానసస్తోత్రదయజూడుపాపలతాలవిత్ర । యమలోకమునకుద్రోయకురమాసుకళత్రవదలనిన్నెన్నపావనచరిత్ర । రాజమహారాజయజమహారాజపౌత్ర । దీనజనమిత్రదశరథాధిపసుపుత్ర ॥ భళిర॥ ౯౪॥

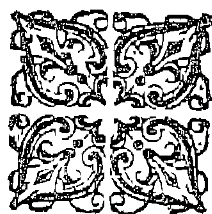
జనకభూపతికిప్రశస్తార్హములేవిసీతవేడుకసేవజేసెనేవి । గండరాతనినాతిగాడానచిన్నవేవికౌశికువెనువెంటకదలెనేవి । పశిడిబ్రికయివనిజపదువుచారినవేవియహిఫణాగ్రములయందాడెనేవి । గోపాంగనలచెంటకుంకుమంటినవేవిధర్మజుతొలిపూజదనరెనేవి । యిట్టిభవదంఘ్రులకుమ్రొక్కుదారయేవి । పత్పరంపరలైనబోబడవెనావి ॥ భళిర ॥ ౯౫ ॥

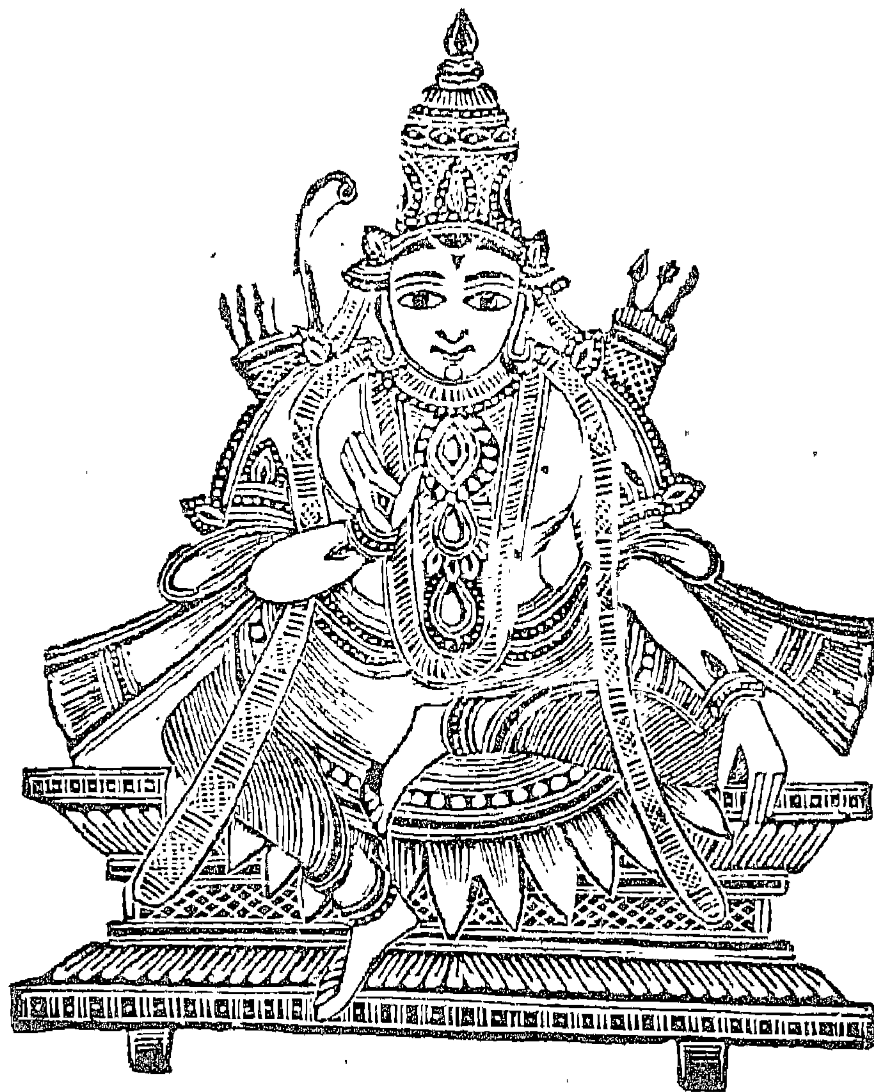
చంద్రశేఖరులబీజరూపమందినదేదిరుద్రాంగనకుమనోరూఢమేది । కోసలాత్మజముద్దుగొనుచుపిల్చినదేదియనభూమిసుతకుసిగ్గమయినేది । వల్మీకభవునిపావనముకాస్పదమేదియనిలపుత్రునిజపంబైనదేది । మునుతెల్లబహుతపంబులుధరించినదేదితారకవిఖ్యాతిదనరెనేది । యిట్టినీనామముదలంతునింకనేది । మైనదొలగకనిలుచునేయఘమునాది ॥ భళిర ॥ ౯౬॥

ఘల్లుఘల్లుమనికాళ్లగజ్జెలందెలుమ్రోయకడువేగరావెనాకడకుడాయ। నఘములనెల్లనయ్యనదూరముగద్రోయ ప్రభుడవీవనుచుశాస్త్రములుగూయ । తగనమ్మియుంటిచిత్తమునందు సదుపాయమికనీతలంపునేనెపుడుబాయ । నతిదోషడగుచునంత్యమునందునారాయణనునజామిళునిపావనముసేయ । బడిననీనామమహిమమెప్పటికిన్బాయ । మనగననుగావువనజలోచనసుకాయ ॥ భళిర ॥ ౯౭॥ ఘనకీర్తిదగునన్నగారిసద్వంశముండవసుధామరేంద్రపావనకులుండ । వినుతింపనగుయజుశ్శాఖసత్పాత్రుండగురుభరద్వాజసద్గోత్రజుండ । నతిపుణ్యుడగురామయాఖ్యుసత్పుత్రుండ

డపతిభక్తకొండమాంబాసుతుండ । గణుతింపనవని వెంకటకృష్ణదాసుం
డచిరభక్తినీపాదసేవకుండ । తగుదయామతి నామీద దప్పకుండ । నరసి
రక్షింపు పరబాధలంటకుండ ॥ భళిర ॥ ౯౮ ॥ కలిమిలలామవక్షమున నిం
పొనరింప పంటపొలంతిసంబరమునింప । మోదముల్ దనరనీళాదేవిగను
పింప సనకసనందనుల్ సన్నుతింప । నిత్యముక్తులును సన్నిహితులై సేవింప
నారదమౌని గానమొనరింప । వనజాసనుడు లోకవార్తలు వివరింప శరణ
ని త్రిదశులాశలవహింప । ననుపమానమహానందమతిశయింప । దనరు నీ
చెంత నను జేర్చుతగవసింప ॥ భళిర ॥ ౯౯ ॥ మంగళంబులు శ్రీరమాధరా
ధిపధీర జయములు కలుషసంచయవిదూర । శుభములు దివ్యకాంస్తుభయు
తాంచితహార విజ్ఞాపనములివే వేదసార । పొలుపొందవందనంబులు దీన
మందారకరములు మోడ్తు సాగరగభీర । ప్రణతులు అచలసంభవమనో
సంచార ప్రార్థనల్ నీరదశరీర । నతులొనర్తు సురాధారననుకృపార । స
మునకడ తేర్పు మసమానసపరివార । భళిర భవభంగ భక్తహృత్పద్మభృం
గ । విమలకరుణాంతరంగ కావేటిరంగ ॥ ౧౦౦ ॥

సమాప్తం.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ రామకథా ప్రతిపాదక ధైర్యశతకం.

ఇదిచదువనిచ్ఛయించెడు భగవద్భక్తుల కత్యంతోప

యుక్తముగా రామాయణకథానుసారముగా

హైదరాబాదసమీపం బీబీనగరంపూర్వ

మున్ను ప్రస్తుతం బాగుఅంబరుపేట

లోనున్న నివాసముగానున్న

అన్నగారి వేంకటకృష్ణ రాయ

నామధేయుండగు

భగవద్భక్తునిచే భక్తిమార్గముగా

రచియింపంబడి

తచ్చమీప రామపల్లె నివాసుండగు

గొంగులూరి గుండోబాఖ్యకవిచే

బరిష్కరింపంబడి

చెన్నపట్టణం

పిడుగు - సుబ్బరామయ్యా అండుసక్ గార్ల

హిందూరత్నాకరముద్రాక్షరశాలయందు

గ్రంథకర్తవలననే మొదటితూరి

అచ్చుకూర్పించి ప్రచురింపంబడియె.

1904

శ్రీరస్తు.

శ్రీహనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న సమేత

శ్రీరామచంద్రాయ నమః

శ్రీరామకథాప్రతిపాదక ధైర్యశతకము

శ్రీకమలామనోల్లసిత శీలదయాపరపాహిపాహిలో । కైకశర
ణ్యదానవకులాంతక యోయభయప్రదాతను । శ్లోకహరేయటంచది
తిజుల్ గుబిగామొర శేయ సన్నుతుల్ । గైకొను రామమూర్తి మన
శాంకలోనంగువిచారమేటికిన్ ॥౧॥ మనవి గ్రహింపవే కరుణమా
నక లోకములోన రావణుం। డనునొక దొడ్డదానవు డహర్నిశముల్ మ
ము బాధబెట్టుమే। మని మొనగెల్వజాలమనియారటబొందును రాళిసా
షరిం । చినఘున రామమూర్తి మనచింతలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥౨॥
ఏనవనిన్ జనించెద దినేశకులంబున మీరలంతమీ । మీనిజతేజము
ల్ కపులు మేదినిపై జనియింపశేయుడ । వ్వానరసేనతో గడశివా
నివధించెదనంచునమ్మికల్ । బూనుపు రామమూర్తి మన ఘోషణశే
యు విచారమేటికిన్ ॥౩॥ రవికులమందుపంక్తిరథ రాజుకుమారు
లు లేక చింతచే। సహసమొనర్పయజ్ఞ పురుషత్వముదగు పాయసాన్న
మి । చ్చివరుసనీవెలందులభుజింపనొసర్పుమటన్న శ్రీరమా । ధవు
డగురామమూర్తిన్ మనదాపుగలండు విచారమేటికిన్ ॥౪॥ తసదుని
జాంశ రాముడన దప్పకశేషనిజాంశ లక్ష్మణుం । డసగరథాంగశంఖవి
హితాంశములన్ భరతుండుశత్రుసూ । దనుడనధాత్రిలోనటు ము
దంబున మానవరూపుడై పుం । చినరఘు రామమూర్తిన్ మనచిం

దెలు బాపువిచారమేటికిన్ ॥౫॥ నందనుడయ్యె శ్రీహరి ఘనంబుగ ధ
న్యులమంచు నాదశ । స్యందనుడాన్నృపాంగనలు సర్వజనుల్ విను
తింపన్ తతా । నందముతోడ బెంపగ దినంబుదినంబునకంతవృద్ధిని౦
పొందినరామమూర్తిని మనపోషణసేయు విచారమేటికిన్ ॥౬॥ ఉపన
యనాదిశాస్త్రనియమోచితకృత్యములెల్లతండ్రి దీరుపనువవీతుడై
కులగురుడ దగగొల్చినమస్తక్రియముల్ । సఫలతనభ్యసించి యనుజ
న్మలుదానొకరీలమెల్గుబల్ । నిపుణుడు రామమూర్తిని మనకేములు
బాపు విచారమేటికిన్ ॥౭॥ తనదుమఖాంతకాసురుల దండనకై యు
లకౌశికుండు రా । మునిదనవెంటనిమ్మనగ ముందల పంక్తిరథుండు
కొంతనే । వనుమదిలోసి ధైర్యమున బొమ్మన నమ్మునితోడ వేగనే
గినఘనరామమూర్తి మనకీదులుబాపు విచారమేటికిన్ ॥౮॥ అనుజుడు
లక్ష్మణుండు దననంటిబరాబరివెంటరాగన । మ్మునిపతితోడ నాడదగు
ముచ్చటలాడుచునాంహ్నికాదులెల్లను నెరవేర్చుచున్ వనములన్
మునులన్ గనుచున్ ప్రమోదతన్ । జనుఘనరామమూర్తి మనజం
టగలండు విచారమేటికిన్ ॥౯॥ ఘోరతరాట్టహాసమున కుంభినిక
దలునట్లు క్రూరతన్ । దారికినడ్డమైనిలుచు తాటకనమ్ముని ధీరునాజ్ఞ
నం । హారమొనర్చిన్ తద్వన విహారుల కాపద బాపునద్దయా । కారు
డు రామమూర్తిని మన కాంతలొసంగు విచారమేటికిన్ ॥౧౦॥ ఘనుడ
వ్రేలుమేలనుచు కౌశికుడత్తరి నస్త్రశస్త్రసాధనములొసంగివిద్య
సముదంబునమ్ముని యిమ్మువేగ జేరినయము గాగ । యాగమొనరింప
మిక్ సవరింతునంచుబ । ల్కినఘనరామమూర్తి మనకీదులుబాప
విచారమేటికిన్ ॥౧౧॥ మంచిదినంబునందు ముని మండలితోన
కౌశికుండు మో । దించి మఖంబొనర్ప దగుదీక్షగొనన్ జెరుపంగన
ము కే । తెంచును బాహుదానవుని దీకొని దారుణబాణమందిమర్దింప
న రామమూర్తిని మనదీనత బాపు విచారమేటికిన్ ॥౧౨॥ ఖేచరభూ
చరుల్ బెగడి ఖిన్నతనొందగ నార్భటించిమా । రీచు డెదిర్పనత్తరివ

తనుజూడుమటంచు ఘోరనా। రాచముబూని వాడటు సగాసరి సం
బుధిచెంత ద్రొళ్లగా। వైచినరామమూర్తి మనవాంఛలొసంగు విచా
రమేటికి॥ ౧౩॥ పరిణితజెంతవాడిటు నిశాటులుగూల్చె భళీభళీ
వరే। శ్వరులెవరీ మహాత్ముసరి జాలరటంచు మునీంద్రులెల్లపల్। ము
రుగొనియాడ యాగము సమాప్తిసవిఘ్నముగాగ జూచుస। త్కానుఖు
డురామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికి॥ ౧౪॥ ఇను
మడిమెచ్చి కౌశిక మునీంద్రుడు నీకొకమేలొనర్తునా। జనకమహీశు
నింటశివు చాపమునున్నది ద్రుంతువేనియూ। తనిసుత సీతనీకె నిడ
పదాయన సంతసమందితోడనే। గినఘనరామమూర్తి మనకేమటు
బాపు విచారమేటికి॥ ౧౫॥ సురపతిబొందిగౌతముని సుందరికత్న
తిశాపబద్ధయై ధరనొక రాతిగాబడిన దాసపయిన్ పసపాదధూళిస।
త్తరినిగుడించి యెప్పటి విధంబున నాతినొనర్చు సద్దయా। పరుడగు
రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి॥ ౧౬॥ ఇనకులదీప
కుల్ దశరథేంద్రునిపుత్రులు నీమహాత్ము డీశునివిలు నెత్తనొప్పు నదిజూ
పుడటంచుల గౌశికుండుజె। ప్పినమిథిలాధిపుండుమురిపెంబున బూజలొ
నర్పసంతసిం। చినరామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికి॥
౧౭॥ అమరులు మింటభూమిని నరాళి పులప్ప్యతమంది జూడ సం
భ్రమపడ నావిదేహ నరపాలునిగేహమునందు శంభుచాపమునవలీ
లగాదునిమి పౌరుషము డితండనగా జెలంగుభూరా। రమణుడు రామమూ
ర్తి మనరక్షణ జేయు విచారమేటికి॥ ౧౮॥ తిరమతిసంచరింపుము
విదేహమహీపతిపుత్త్రి మారిసీ। యురుబలశాలికిచ్చెద పహ్వాదర
కన్యల నీమహాత్మునా। దరులకు నిత్తునంచు శబసంబలరాజ బూహాక
రింపసం। బరపడు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి॥
౧౯॥ జనకుడయోధ్యభర్తరమణ పన్నిధికిశుభవార్త వ్రాసి మీ।
తనయులకొప్పింప్లికై తగు ముహూర్తంబు నరమ్మని బంపవారును। చ్చినవరదాత
కౌశికుని శేపలనమ్మిత్రగిలాపుర్కి సినిచిన ఘనరామమూర్తి మనచింత

తలఁబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౦ ॥ గురునకు తల్లిదండ్రులకు గోత్రజు
లోపదనమస్కరించి సో। దరులను కౌఁగిలించి ప్రమదంబున నందరనా
దరించిబా।మరగినవాఁడుసుండియగునట్టి శుభస్థితులెల్లవారికే। ర్పరచి
నరామమూర్తి మనపాలఁగలండు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౧ ॥ మంచిదినం
బునందు జనపూజ్యుఁడు వసిష్ఠముఖాధిపుంగవు। ల్మంచుసుతించి బెక్కు
వినయంబుల దోకొనిపోవజాలమో।దించుచుధిఁ ధిమిధ్వనులు దిక్కు
ల బిక్కటిలంగ బెండ్లికే। తెంచినరామమూర్తిఁ మనదీనతబాపు
విచారమేటికిఁ ॥ ౨౨ ॥ హారముఖ నిజఁరావళుల కందగరాని ప
దాబ్జమానరే।శ్వరుఁడు ముదంబునఁగడిగి శాస్త్రవిధిఁ వివిధోప
చారముల్। జరిపి స్వభార్యతో సరభసంబున శీతనుదారబోయబల్।
ముదిసిన రామమూర్తిఁ మనమానమడంచు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౩ ॥
మంగళనామమొందిన యమునాసతికిఁ బఠియింప నొప్పను। మ్మంగళనా
ముడై దనరు మంగళుఁడామె గళంబునఁదగఁ। మంగళసూత్రబం
ధన సమంత్రముగా నొనరించి చాలయు। ప్పొంగెడురామమూర్తిఁ
మనపోషణశేయు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౪ ॥ మునులు ధరామరుల్ నిగ
మముల్ పఠియింప దొరల్ హితుల్ సతుల్। మనములమోదుమైగన
నమర్త్యులు సంతసమందిపుష్పవృ।ష్టిని గురిపింపభూతనయశీర్షము
నఁ దల।బ్రాలువేక్కబో।సినఘన రామమూర్తిఁ మనచింతలుబాపు
విచారమేటికిఁ ॥ ౨౫ ॥ హుతవహునుంచిమంత్ర విధిహోమము
లుఁ దగదీర్చియా యురుం। ధతినిస్ఫురఁ గనుంగొని దినంబులు
నాల్గు గ్రమంబునఁ సము।న్నతిని వివాహకృత్యము లొనర్చిఁ ధరా
తనయాను మోహుఁడా। చతురుడు రామమూర్తిఁ మనజంటగలండు వి
చారమేటికిఁ ॥ ౨౬ ॥ జనకుఁడు లక్ష్మణాదులకు సత్కృతులావిధ
మేయొనర్చనె। మ్మనమలరాగ ముగ్గురుకుమారికలఁ దగదారబోయ
నా।యనుజులకున్ వివాహములు నాయగదాయని సంతసంబునొం।
దినసుతరామమూర్తిఁ మనదీనతబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౭ ॥ జన

కుసు తేరులశ్వములు సామజముల్ దగుదాసదాసికా। గనలుసుధే నువుల్ వివిధకాంచనభూషణముల్ దుకూలముల్ । వినయముతో కుమారికల వెంబడిగాన రణంబొసంగగై । కొనుమను రామమూర్తి మనకోరికలిచ్చు విచారమేటికి ॥ ౨౮ ॥ అగణితపుణ్యశోదశరథాధిపుడత్తరిదీవరింపగా। దగుముదముల్ జెలంగ జనదమ్ములు జానుస భార్యలై జయం।బుగమిధి లేసునానతులు బొందియయోధ్యగృహాప్రవేశని। వ్రగజను రామమూర్తి మనచక్కగలందు విచారమేటికి॥ ౨౯॥ ఏనవనిన్ జనించి ధరణీశులనెల్ల వధించి బ్రోసెదే। బూనితిరామనామమిటు బూనగనీకగు నేఘనుండవై। తేనను గెల్వరాయన యుదిర్చిదభాగరవరామకోనని । బూనిన రామమూర్తి మనపోషణశేయు విచారమేటికి ॥ ౩౦ ॥ ఆపదగల్గెనెల్లని భయాకులులై జనవారలందరా । బాపనిజూచి హాయనగ బాణముచేకొని నన్నుగెల్వ నీ। వ్రాపుదువేనిరమ్మని మహోన్నతవైష్ణవతేజమాతనిన్ । బాపినరామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి ॥ ౩౧ ॥ నాతనయుండు వీడని మనంబుననవ్విశ్రుతి దేవదేవుడం।చాతరి బంతితేరులు గలయ్యోముదంబలరార శేనలెంతో తగగొల్చి బెక్కువినుతుల్ ప్రచరింపనయోధ్యకేగు ప్ర । ఖ్యాతుడు రామమూర్తి మనకాంతులొసంగు విచారమేటికి॥ ౩౨॥ అందముమీర మందిరము నందుప్రవేశముచై జనంబులం। దందనొసంగుకానుకలనందిమనోజనుభంబులన్ ధిరా। నందనగూడిదల్లులకు నాయనకందముగా మెలంగునా। నందును రామమూర్తి మనసమ్మెకలిచ్చు విచారమేటికి ॥ ౩౩॥ ఎదుటనొకింతలేక

అయోధ్యాకాండ ఆరంభము.

ధరనేలితినే బహునాళ్లు నీకు నిచ్చెద కని రేపుమంచిది వశిష్ఠుడు చెప్పెనరీతి నీవునీ। సువతియు దీక్షబూనుమనుచున్ జనకుండు సనష్ఠశేయన । మ్మదమును రామమూర్తి మనమోసముడంచు విచారమేటికిన్॥ ౩౪॥ మందరబోధకేకయ కుమారిమనోధవుతోడ రాముసం।

పందగు కానకీయవని భారము నానుతుకీదగుర్ నిజం। బందుజేరింతువే
వేని యనుటంతయు నాత్మనెరింగి సమ్మతం। బందినరామమూర్తి మా
నకాపద బాపు విచారమేటికిర్ ॥ ౩౫॥ అమరు సంతసంబొదవు న
య్యావిజంబులు నిల్చుమేలుగా। తమ్ముడు రాజగుర్ సకల తాపసు
లర్ గనగల్గు గానవా। కిమ్మహినేలుకంటె నిదియేఘనమంచు దలం
చినమ్మ దిర్। నమ్మినరామమూర్తి మననమ్మకలిమ్మ విచారమే
టికిర్ ॥౩౬॥ వల్లభ నన్ను బాశి వనవాసము నీవరుదేరయుంటనా। కె
ల్లసుఖంబులున్న నివియేటికి వెంటనెవత్తునన్న సం। ఫుల్లదళాక్షి నాజన
క పుత్రిని గోడ్కొనిబోవనాత్మ్రకం। బల్లెడు రామమూర్తి మనచిం
తలు బాపు విచారమేటికిర్ ॥ ౩౭ ॥ హా రఘువీర నేనటుల నాగద
నిర్ విడనాడి క్రౌర్యమా। తీరౌనరించె నావెతలు దీరుటకేటియుపా
యమంచు సైన్యారవముల్ వచించెను దనమ్మనున్ నూరటిలంగబల్
కుబల్। ధీరుడు రామమూర్తి మనదీనత బాపు విచారమేటికిర్ ॥౩౮॥
తల్లులకెల్ల మ్రొక్కి తమతండ్రికి వందనమాచరించిపి। తల్లిమనోభిలా
షముగ దమ్ముడు తోనరుదేర నూరివా। రెల్లెడ కైకదుర్గుణము లెల్లగ
ణింప నరణ్యమార్గియై। వెళ్లినరామమూర్తి మనవేధలు బాపు విచా
రమేటికిర్॥ ౩౯॥ వినువని ప్రేమనాగరులు వెంబడి గుంపులుగూడి రా
గనా। క్కాడగని నేనరణ్యమున కేగగ మీరిటురానదేలనే। గుడునగ
రంబుకింకనుగూర్చి వెతల్ వలదన్న నద్దయా। త్మ్యడు ఘనరామమూర్తి
మనతోడుగలండు విచారమేటికిర్ ॥ ౪౦ ॥ ఓయనుమంత తేరుగొని
యెయ్యనసీవికనూడు జేరిమా। నాయనతోడ మాస్థితి వినంబడ జెప్పు
మటంచు నంపియు। ఛాయత నేత్రి కావనము లందు వినోదములెల్ల
జూపుచుర్। బోయిన రామమూర్తి మన పోషణ శేయు విచారమే
టికిర్॥ ౪౧ ॥ తనపదమందుబుట్టిన కతంబున శంభు శిరంబు నెక్కె
భూ। మినిసకలాఘనాశ నిగమించు ప్రభావమునొందె గంగయై। నసుద
నుమూర్తుడవుటవలనర్ కదు భక్తి మునింగి జాల మ్రొక్కి నఘనరా

మమూర్తి మనకీడులు బాపు విచారమేటికే ॥ ౨౨ ॥ ఆనదితీరవాహ
కుడు నౌగుహుం డెంతయుసంతసించిన । స్నానమొనర్చి నైకకతనంబున
మీరలతిప్రియాసులై । కానలకేగ నేలశనగానిది బూర్వకృతంబులన్న
సుజ్ఞానుడు రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమేటికే ॥ ౨౩ ॥
పూజలు జేసి యాశబరి పుంగవు డానదిదాయొనర్పనం । భోజదళాక్షి
తోమరల బోవుచు ముందొక డప్పులర్భర । ద్వాజమునీంద్రపుంగ
వుని వాసమెరింగి జెలంగి వేగనం । దేజను రామమూర్తి మనదీనత
బాపు విచారమేటికే ॥ ౨౪ ॥ అతిపదుగంగ జూచి యథార్థపు
ముచ్చటలెల్లజెప్పి యం । దతిథివిధుల్ గ్రహించి వినయంబున దాము
తనిర్ నుతించిన । వ్యాతినటవల్లిర్ ముందుగల మానులనందరి జూ
చుసద్గుణా । న్వితుడగు రామమూర్తి మనవేధలు బాపు విచారమేటి
కే ॥ ౨౫ ॥ ప్రాకటరామనామజప పారగతర్ విగతాఘుడైనవా
ల్మీకిని జేరి మ్రొక్కి తనమేలెరిగించుచు చిత్రకూటమున్ । గైకొనియు
చ్చటన్ నిలువగాదగునంచు వసించుసద్గుణ । శ్లోకుడు రామమూర్తి
మనజోడుగలండు విచారమేటికే ॥ ౨౬ ॥ ధరతనయాపయోధర ము
దగ్రత జేరినకాకరాక్షసున్ । శరమునవేయబో నతడు స్వామిహారే
ననుగావవేదయా । పరశరణన్న నాతని కృపామతి మన్ననలాచరిం
చున । త్కరుణుడు రామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికే॥
౨౭ ॥ రాముడులేనియీ సకల రాజ్యసుఖంబు లికేటికంచునం । తో
మది రోసి కైకజుడు దోసలశత్రువిఘాతి యాదిగా । నామెయిదన్ను
జూచు నరుదంచుచు రానరుదందుసద్గుణ । స్తోముడు రామమూర్తి మ
నతోడుగలండు విచారమేటికే ॥ ౨౮ ॥ భక్తిదలంచి తల్లులకు పాద
సరోజములందు మ్రొక్కి సు । వ్యక్తత నావసిష్ఠునకు వందనముల్ ద
గబెట్టి దమ్ములన్ । రక్తిని కౌగలించి వివరంబున నందర నాదరించు
బల్ । యుక్తుడు రామమూర్తి మనకొద్దగలండు విచారమేటికే॥
౨౯ ॥ జనకుడు మున్ను బాసి విడజాలని దుఃఖమునన్ మునింగి గ్ర

క్కున నమరేంద్రలోకమునకుఁ జనెనన్న సహాయటంచును। మ్మన
మున చింతజేసి నియమంబుల శాస్త్రవిధుల్ పొసంగస। ప్పినఘనరా
మమూర్తి మనపీడలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౫౦ ॥ మనకుల పూ
ర్వులందరు క్రమంబుననేలు నయోధ్యజేరి శోభనమలరార రాజ్య
పరిపాలనశేయుమటంచు చాలమన్ననమధురోపమాన వచనంబుల
కైకొనుమాయటోపజె। ప్పినఘన రామమూర్తి మనపీడలుబాపు వి
చారమేటికిఁ ॥ ౫౧ ॥ భరతుడు నీపదాబ్జములు బాశిపురంబున
కేగనన్నన। త్తరి గురు డానతిచ్చిన విధంబున పాదుకలిచ్చి సద్గుణా।
కరయిక బొమ్మటంచు బహుగా వినయంబొనరించు సద్దయా। పరు
డగు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిఁ ॥ ౫౨ ॥ చిత్రవి
చిత్రమైన వనచిహ్నలు జూచుచు లక్ష్మణుండుభూ। పుత్రియు వెంట
రాగనట బోవుచు నొక్కెడ మ్రోలనున్నన। య్యత్రిమునీంద్రపుం
గవు నిజాశ్రమముఁ దగజేరుసన్ముని। స్తోత్రుడు రామమూర్తి మన
తోడుగలండు విచారమేటికిఁ ॥ ౫౩ ॥ అతిశయభక్తినత్రి చరణాంబు
రుహంబుల మ్రొక్కిమాకిచే। నతిధివిధుల్ గ్రహించి జనకాత్మజ కా
భరణంబులామహా। న్నతునతి యీయగాగొని వనంబులనింక
జరించువేడ్కనుద్ధతిజను రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమే

ఆరణ్యకాండ ప్రారంభము.

టికిఁ ॥ ౫౪ ॥ పుడమివడంక ఖేచరులు భూచరులద్భుతమంద వెక్కు
డుం। దుడుకు విరాధుడార్భటముతో నవనీసుత నట్టిబట్టి కా। రడవుల
వారఘోర విశిఖావళిచే జననీకభీతిజూ। పెడుఘనరామమూర్తి మన
పీడలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౫౫ ॥ అతిశయకోపుడైదనుజు డత్తరి
శీతనుడించిసోదరా। న్వితముగ దన్నుబట్టు పృథివీధరమోయనులీలనే
లపై। జతికెలగూల్చియాతనికి శాపవిమోచనమాచరించుయో। చి
తుడగు రామమూర్తి మన చింతలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౫౬ ॥ అటుజని
కుంభసంభవమహా మునిసన్నిధిజేరి మ్రొక్కి ము। చ్చటలెరిగించియా

ఘను వశంబునమ్ముందటనున్న గౌతమీ । తటీమహీమం బెరింగి ప్ర
మదంబునసందరు దెంచుకార్యసం । ఘటనుఁడు రామమూర్తి మనకార్య
ములిచ్చువిచార మేటికిన్ ॥ ౫౭ ॥ పావనమైజగంబులనుపర్వనదీనమ
మైజెలంగుగో । దావరిపొంత పంచవటిదాపునదామొకపర్ణశాలమే ।
ధావిధిగట్టిదీక్షయగు దాకనివాసమొనర్చబూనున । ద్భావుఁడు రామ
మూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౫౮ ॥ అనుజుడు సేవసేయ
జనకాత్మజతో ననిశంబునావనం । బునవిహరింపుచున్ ఫలములున్ ఫ
లములభుజియింపుచున్ యథే । చ్ఛనునదియే యయోధ్యయను చం
దముబల్సుఖలీలనావసిం । చినఘనరామమూర్తి మనచింతలుబాపువి
చారమేటికిన్ ॥ ౫౯ ॥ ఒకదినమందురావణ సహోదరియుందరుదెం
చివుప్పసాయకసుఖభ్రాంతయై కడునయంబుభయంబులవేడసమ్మతిం ।
వకమదిరోశిలక్ష్మణుని పాలికిబొమ్మని మాయబన్నసా । ధకుఁడగురా
మమూర్తిమనదాపుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౦ ॥ నినుగనజాలనం
చు నవనీసుతపైకరుదెంచుదానవాం । గనజదలించికర్ణములు నాశిక
మున్విదళించుమంచుత । మ్మునకొక్కసైగగాదెలిపి మొండెముగాదరి
గించుదుష్టఘు । దనుఁడగు రామమూర్తి మనవెంటగలండువిచారమేటి
కిన్ ॥ ౬౧ ॥ ఖరుఁడును దూషణుండును ఏకాకిగతిన్ బదునాల్గువేల
దు । ష్కరదనుజుల్ మహాభటము గానికిన్ జనుదేరఘోరసం । గ
రమొనరించిబెక్కు విశిఖంబులఁ గ్రుక్కడగించుమించునే । ర్పరియగు
రామమూర్తిమనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౨ ॥ కనకకురంగరూ
పమునుగైకొనియుందరుదేరుదుష్టుడై । త్యునిగనిముందుగాగలవిధుల్
మదినెంచి సతిన్ తిరోహితం । బొనరించిమాయసీతనటనుంచి ప్రమో
దముగాజెలంగుయో । చనగలరామమూర్తిమనచక్కగలండు విచార
మేటికిన్ ॥ ౬౩ ॥ ఆయలనాగ హేమమయమైనకురంగముగాంచిప్రాణనా ।
థాయదినాకు దెమ్మనిపదంబులపైబడి జాలిగావగల్ । చేయదయామ్ప్ర
పూర్ణమతి చెచ్చెరదెచ్చెదనంచుదానిజే । జారియునరామమూర్తి మనపా

షణ శేయు విచారమేటికిన్॥ ౭౪ ॥ దొరుకక సామ్యగంబు బహుదూ
రముగాజనుదేరవెంటనే, మరక రయంబునన్ జని యమ ర్త్యవిరోధు
నిగానెరింగియ। త్రికటినో గ్రసాయకముదగ్రతబూని విధించుమిష్టసం।
హారుడగురామమూర్తిమనకాపదబాపువిచారమేటికిన్॥ ౭౫ ॥ ఎదుర
గుతమ్మునిన్గని మహీసుతనొంటరినుంచిరాగనో। ప్పదుపదుమంచుదీ
ప్రగతి పంచవటిన్ దగజేరిసీతలే। నిదియిలుజూచి హాయనియనేకవె
తల్ దలపోసి యాసతిన్। వెదకిన రామమూర్తి మనవేధలుబాపు
విచారమేటికిన్॥ ౭౬ ॥ పతితుడురావణుండు చరబట్టిమహీజను కొం
చుబోగనా। సతియడలంగ నడ్డపడి శక్తిదొలంగి సురారిపోటుచే। క్షితి
బటు నజ్జటాయువును జేరిసమగ్రముగా తదీయసం। స్థితివిను రామ
మూర్తిన్ మనదీనతబాపువిచారమేటికిన్॥ ౭౭ ॥ సవినయవాక్యముల్
బలికి స్వామిహా రేయని మ్రొక్కియజ్జటా। యువుమృతుడైనకాలనియ
మోచిత కృత్యము లాచరించిమ। కొన్వసకలామనో త్తములకున్గ
నరాని పదంబొసంగుప్రా। భవుడగు రామమూర్తిన్ మనపాలగలందు
విచారమేటికిన్॥ ౭౮ ॥ చనిచని యాకబంధునకు శాపవిమోచనమా
చరించికో। రినవరమిచ్చిముందు శబరిన్ కరుణించి క్రమంబునన్ధ
రా। తనయను జాడలారయుచు తమ్మునితో నరుదేరవేగనే।గినఘున
రామమూర్తిన్ మనకీడులుబాపు విచారమేటికిన్॥ ౭౯ ॥ వనజహి

కిష్కింధాకాండ ప్రారంభము.

తాత్మజుండు తనవైరులుగా నెదభీతినొందిన। య్యనసనిలాత్మజున్బ
నుప నాకపియుం దడుదెంచి సన్నుదం। బునవినుతించిమ్రొక్కిన ప్ర
మోదత దీవెనలిచ్చి చాలమె। చ్చినఘున రామమూర్తి మనచింత
లుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౮౦ ॥ అరవిసందనాప్త సుగుణాళికిసంతస
మంది ముచ్చటే। మారకదెల్పి యారవికుమారుని ముచ్చటెరింగిచె
ల్మిగా। గోరుచు ఋష్యమూకమునకున్ హనుమంతునివెంట దంట
గా। జేరిన రామమూర్తిన్ మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్॥ ౮౧ ॥

ఆరవిజుండు భక్తి చరణాంబురుహంబుల మ్రొక్కి మ్రొక్కవే। గౌర
వమాచరించి తనకౌఁగిట జేర్చుచు నీకువేగనీ। జారను రాజ్యముఁ
బహుముదంబులు గూర్చెదనంచు దుఃఖముల్ దీరుచు రామమూర్తి
మనదీనతబాపు విచారమేటికే ॥౭౨॥ జనకసుతఁ జేరఁ గాని నిశా
చరుడేగ మహీజనెమ్మనం। బున వెతగుందివైచు మణిభూషణముల్ క
పివీరులీయహో। యనివిలకించి తోయజదళాక్షిని దల్చి మరింత చిం
తజే। సినఘునరామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికే ॥౭౩॥
వాలివధించు దుందుభి శవంబు చటుల్ బడియున్న కాలిపైఁ। వ్రేలునజి
మ్మితాళ ఫలవృక్షము లేడిటి నొక్కతూపునఁ। గూలిచి సూర్యనం
దనునకున్ తనశక్తి తెరుంగ శేయునం। శీలుడు రామమూర్తి మన
చింతలుబాపు విచారమేటికే ॥ ౭౪॥ ఇనసుత కాలయాపన మికేటికి
నీవల వాలితో దబో। రౌనరుపరమ్ము తెమ్ము సమయోచితముఁ దిల
కించి వానిగ్ర। న్ననవధియింతునంచు రవినందను నాకపిరాజుపాలికిన్।
గొనిచను రామమూర్తి మనకోరికలిచ్చు విచారమేటికే ॥ ౭౫ ॥ అ
తులబలాఢ్యులా శతమఖాత్మజుడంబురుహాప్తపుత్రుడు। ధ్వతిహారియు
గ్మమోయను విధంబున ఢీకొని పోరొనర్పవా। లితనువునంట సూటి
గశిలీముఖముఁ నిగుడించుజాలయో। చితుడగు రామమూర్తి మన
చింతలుబాపు విచారమేటికే ॥ ౭౬ ॥ శరమున నేలగూలి పరుషంబు
లు బల్కు బలారిసూతిడ। గ్గరకరుదెంచి తెల్విగలుగన్ బహుబోధ
లొనర్చి దారకా। సరణి సుబోధలున్ నెరిపి సద్గతి కాతనిబుచ్చు సద్ద
యా। పరుడగు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికే ॥౭౭॥
కపికులరాజ్యసంపదకు కంజహితాత్మజురాజు జేశిన। త్కృప బురికంపివర్ష
బుతుండిరెడునాటికి సీతజాడదే। నుపములుగల్గు సాహస బలోన్నతు
లన్ గొనిరమ్మటంచుదీ। క్షపలుకు రామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు
విచారమేటికే ॥ ౭౮ ॥ అనిశము నెమ్మనంబున ధరాత్మజపై విరహాళి
గుందలో। డనుపమభక్తియుక్తివినయంబుల నాదరణంబొనర్పలె। క్క

నుడివసంబులొక్కొక్క యుగంబుబలెక్షణకాలమెల్లబు । చ్చినఘన
రామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౯ ॥ ఇనతనయుం
డురాకడ కోకించుకమేరనతిక్రమింపనె । ప్పనమునసంతసంబొదవ వా
నిమలక్ష్దగగూడియాదినా । నెనోమనమిందనచ్చుటికి నీవిపుడేజను
మంచుదమ్మునిన్ । బనిపినరామమూర్తిమన పాలగలంబువిచారమేటి
కిన్ ॥ ౮౦ ॥ మిత్రతనుమారుడొద్యైదను మిత్రకసుమారునిగూడికేసరి ।
పుత్రసఖాదివానరులు పొంతదగన్ గొనియాడనేగిభూ । పుత్రినిబాడ
నంచదన భోగమునమ్నవ శైయభక్తన ॥ సుత్రుడురామమూర్తిమ
నమేలొనగూర్చువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౧ ॥ కనకనగేంద్రతుల్యులన గా
దగుబెక్కుసహస్రకోట్లకా । వనచరసేనలన్ గని మనంబుననద్భుత
మందిభానుసూ । నుననిపిలిచి శీతనుగనుం గొనవోలుమటంచునా
నతి । చ్చినఘనరామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౨ ॥
అతడినసద్గుణాన్వితుడునౌ హనుమంతునిచెంత జేరియా । జాతనుజూచి
రమ్మనివెసన్ దనయుంగరమానవాలుగా । బ్రీతినొసంగియాఘనుని
పెద్దరికంబొనరించుసద్దయో । పేతుడురామమూర్తిమన పీడలుబా
పువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౩ ॥ అతడటులేగి విఘ్నముల నంటక రావణు

సుందరకాండ ఆరంభము.

లంకలోనభూ । సుతఁగనుగొని దానవుల ప్రుక్కడగించిపురిన్ దహిం
చివ । చ్చితినని వచ్చికోమలి వచించువిధం బెరిగింపనంతసా । న్వితుడగు
రామమూర్తిమన పీడలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౪ ॥ అనతిచెలిమి
ద్రికరయంబున నాతడొసంగ మెచ్చికో । బానసికౌఁగలించి వెనభానుజు
కౌంగిటజేర్చినీమవి । శ్వాసము మేలుమేలబల జాడదెలింగితివంచుమన్న
నల్ । జేసినరామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౫ ॥

యుద్ధకాండ ఆరంభము.

అనుపమశౌర్యులకు తన యంగదనీలసుషేణజాంబవ । త్పనసగవాక్ష
మైందగజ తారసుమిత్రసునాథవాయుసం । దనముఖకోట్లసంఖ్య

లవ సాటులలో సమరాటిబోరనే । గిరఘునరామమూర్తిమన కీడులుబా
పువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౬ ॥ అలదశకంఠరానుజుడు నన్నుకుబుద్ధులు నె
ప్పబోయిన । న్నులబడిదన్ను జేరుమనసున్ దయసేయుమటంచు మ్రొ
క్కగా । చెలిమివహించినిన్ను ప్రభు జేసెదలంకకటన్న సద్దయా । జల
నిధిరామమూర్తిమన జంటగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౭ ॥ తోయధి
చంత జేరుతరి తోయధిమెచ్చుచునుబ్బ క్రొవ్వెసీ । తోయధినింక సేయు
దని దొడ్డవడిన్ శరమూనవీనతన్ । తోయధిపాహిపాహియన తోయ
ధినిన్ కరుణించుసద్దయా । తోయధిరామమూర్తిమన తోడుగలండువి
చారమేటికిన్ ॥ ౭౮ ॥ ఆతరివార్థితీరమును నచ్చటవేడ్క ప్రతిష్ఠ జేసి
ప్రభ । ఖ్యాతిసమస్తవానర సహాయమునన్ నలుచేతనబ్ధిపై । శేతువుగ
ట్టబంచికపి సేనలతో నదిదాటునద్గుణో । పేతుడురామమూర్తిమనపీడ
లు బాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౯ ॥ అంతను వేలభూధరము నందాకవిం
తగచంతనుండిహా । నంతుడుజూపలంకసునమస్తనిశాటులజూచియా
త్మనో । కింతవిచారుదైమరల నేమిదిలక్ష్యమటంచుచున్ । మంతుడురా
మమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౦ ॥ అమరవిరోధి
చంత కమరాధిప బాత్రునిముందు రాయభారమునకునంపి వాడటు
ధరాసుత నిచ్చుటకొప్పకున్న రౌద్రము దసరారశయ్యామికధర్త్మమై
గానెదనెంచు క్షాత్రధర్మము గల రామమూర్తి మనరక్షణ సేయు
విచారమేటికిన్ ॥ ౮౧ ॥ ఘనబలసాధనల్ దనర గాననదూరిసురారిసే
నలన్ । దునుముడటంచు వానరుల తోశలవిచ్చి సుమిత్రపుత్రునా
ట్లనెబురిగొల్పి వెక్కు బలులన్ సమరోర్వి బెనంగిదావధిం । చినఘన
రామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౨ ॥ ఘనము
లడాగి కన్నులకు గానగరాక దశాననాత్మజుం । డని మొననాగపాశ
ముల నందరి బంధన శేయ పన్నగా । శనునటుండలచి దన్త్రహిమసర్ప
ములన్ విదళించి మేలుగై । కొనురఘురామమూర్తి మన కోరికలి
చ్చు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౩ ॥ లక్ష్మికేల నేడెకపులన్ నరులన్ బోరి

గాంచుమంచు ధూ। మ్రాక్షుడ కంపనుండల ప్రహస్తముఖుల్ బహు
కోట్లవీర్పగా। నక్షయభంజనాంగ దనలాదులచే సమయింపసేయు
కోపాటోపుడు రామమూర్తి మన కాపదబాపు విచారమేటికిన్ ॥౯౪॥
వాలిసుతాదిమర్కటుల వల్ల మహామహశూరులాజులన్। గూలుట
కల్గి రావణుడు ఘోరతరాభటిగా నెదిర్పవా। తూలము మేఘ
ముల్ బరవ దోలువిధంబున బింరచు ప్రౌఢశా। దూలుడు రామమూ
ర్తి మన తోడుగ లండు విచారమేటికిన్ ॥౯౫॥ చండతరార్భటుల్
జెలగ శైలచరాళిని మ్రింగుచున్ మహా। ద్దండుడు కుంభకర్ణుడటు
దార్కొని బోరొనరింప ఘోరకో। దండము నెత్తి యూఖులుని తక్షణ
మాత్ర మెద్రుంచు శౌర్యద। క్షుండగు రామమూర్తి మనజోడుగ
లండు విచారమేటికిన్ ॥౯౬॥ అంతదశాననాజ్ఞ నుసరాంతకు డాత
నిసోదరుండు దే। వాంతకు డింక బెక్కులుమహా హావదక్షులుధిక్క
రింపన। త్రాంతకముఖ్యవానరుల నంపి సురాదుల ద్రుంపసేయుధీ। మం
తుడు రామమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికిన్ ॥౯౭॥ కక్ష
వహించి ప్రౌఢుడతి కాయుడు పీడతికాయుడేనన్। లక్షలకోట్లరా
క్షసబలంబులతో నని కేగవేగని। ర్లక్షత వారినందరను లక్ష్మణు చేసని
గూలజేయుబల్। ధీక్షుడు రామమూర్తి మన దీనత బాపువిచారమే
టికిన్ ॥౯౮॥ అనుపమశూరుడింద్రజితుడత్తరి దెబ్బలడంపవాయు
నం। దనుడటు దెచ్చునౌషధమునన్ దగదేరి దినేంద్రసూను యోధ
సగోని వీడుగాల్చుటకు శైలచరావళికెల్ల నాజ్ఞలి। చ్చినఘన రామ
మూర్తి మన చింతలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥౯౯॥ అనివరవానరా
ధముల నంతరిమ్రింగెద మంచు కుంభక। ర్ణునిదనయుల్ మహాబలవతు
ల్ జనుదేర సమీరజార్కనం। దనముఖ మర్కటాళివలనన్ హతజీ
వులుగా నొనర్పజే। శినఘన రామమూర్తి మనచింతలు బాపు విచా
రమేటికిన్ ॥౧౦౦॥ ఖరదనుజాత్మజుండు బహుగాదనుజుల్ దన వెంట
నంటపా। నరులను దాకిమోహార మొనర్పమహోన్నతలీల ఘోర

శా॥ మరముల గుప్పితద్దళ సమున్నత మాంఘలునిఙ వధించునే। ర్వాతి
యగు రామ మగా౯తి౯ మన పాలగలందు విచారమేటికి౯ ॥ ౧౦౧॥
హారామమొనర్చియగ్నిని మహాహామ్నశక్తి ముత్తిమమ్ము౯ గ్రహించి
బూ॥ ర్వామర రాట్నుతుండగ చరావళి నార్బటబుచ్చదక్షుణం। శా
మెయు కృత్తిమంబడచి యాతనిభంగ మొనర్చు సద్గుణా। స్తోముడు రా
మమూర్తి౯ మనతోడుగలందు విచారమేటికి౯ ॥ ౧౦౨ ॥ జానకిబో
లె వేరెనొక దాన నిరూపణ జేసి శక్రజ॥ త్రానలినాక్షిని౯ దునుమనా
త్మనసేక తలంపు లూరగా। నానిజమంతయు౯ దెలసి వారభశా
సమంచు ధైర్యము౯। బూనిన రామమూర్తి౯ మన పోషణ శేయు వి
చారమేటికి౯ ॥ ౧౦౩ ॥ మరలనతండొనర్చు నియమంబు సమాప్తినొ
నర్పనీకన। త్తరి జెరుపంగ బంచితన తమ్మునికి౯ శలవిచ్చి ఘోరసంగర
మున నామహాత్మువలన౯ ఘననాదుని జంపజేయునే। ర్వరియగు రామ
మూర్తి౯ మనపాలగలందు విచారమేటికి౯ ॥ ౧౦౪॥ కోదుకురణంబు
లొదెగుటకు౯ దశకంఠు డనేకభంగుల౯। మిడికిమహాపరాక్రమస
మేతుల బెక్కులనంపనంతనా। క్కడె యెదిరించి ఘోర విశిఖంబుల
పాలొనరించు శౌర్యద। క్షుడుఘన రామమూర్తి౯ మనజోడుగలందు
విచారమేటికి౯ ॥ ౧౦౫॥ మూలబలంబులిట్లు సహమూలము గాహత
మైన బెక్కుడై। త్కాలినుతింప గ్రూరత దశాననుడాల మొనర్పన
త్తరి౯। వాలిసుతాదిమర్కటుల వల్ల సుపార్శ్వము ఖ్యాదియోధు
ల౯। గూలుచు రామమూర్తి మన కోరికలిచ్చు విచారమేటికి౯॥
౧౦౬ ॥ ఘనమగు శక్తిబూని దశకంఠుడు లక్ష్మణునేసి మూర్ఛనా।
లొనరుపనాత్మసంశయము నొందుచు ధైర్యసభావలంబుడై। యనిమి
షవైరినమ్ముల శరాంబుధిముంచియుదల్చుమించుసా। ధనగల రామ
మూర్తి౯ మన జంటగలందు విచారమేటికి౯॥ ౧౦౭ ॥ ధరణివిపోట్లు వా బ
డిన తమ్ముని కౌంగిట జేచి౯ హాహా హా। దరనినుబాసి నే నెటుల తా
ళుదుదుఃఖపయోధి దాటనే। దరియుకనాకటంచుమహా దైన్యతమా

నవ్వుగాఁ బోరిరిఁ బోరిరిన్ । బోరలిన రామమూర్తి మన పోషణ జేయు వి
చారమేటికిన్॥ ౧౦౮॥ అధికబలుండు కేసరి ప్రియాత్మజుఁ డ త్తరి వేగ నే
గి యా । పధముల కొండ దెచ్చిన వెసన్ పరిశీల తనా సుషేణుఁడో । పధ
మొకటి సౌమిత్రి విడు చందముగా నసుజుండు లేవ సమ్ముదపడు రామమూ
ర్తి మన మోసముదీర్చు విచారమేటికిన్॥ ౧౦౯॥ ఆలములందు
గుటి కార్యసనుజ్ఞ దశాననుండు బా । తాలమునందు హాహామని
తం బొసరించు బెరింగి దానిని । ద్వ్యాల మొనర్ప వానర సమూహములన్
బసిపించి యుక్తిసం । శీలుడు రామమూర్తి మన చింతలు బాపు విచార
మేటికిన్॥ ౧౧౦॥ వీరుఁడు ఖడ్గరోముఁడును వృశ్చికరోముఁడు సర్పరోము
డున్ । వారక నగ్ని వర్ణుఁ డిటు వంటి బలాఢ్యుల నేకులంటిరా । గోరితృతీ
యయుద్ధమునకున్ జనుదేరుద శాస్యుతోనని । దూరిన రామమూ
ర్తి మన తోడుగలండు విచారమేటికిన్॥ ౧౧౧॥ అన్నివిధంబునన్ బహు
తరాగ్రహుఁడై సమరోర్వి ఘోరబా । ణాగ్నుల కగ్ని వర్ణ ప్రముఖాదుల
నాహుతులిచ్చి దక్కుడై । త్యాగ్నుల డంప నంగదముఖాంబువులన్ వె
సజల్లు సాహసా । స్వగ్నుఁడు రామమూర్తి మన మంచివలంచు విచార
మేటికిన్॥ ౧౧౨॥ ఇకసమయించు వేగదను జేంద్రుఁ డనటంచను స్వాంజ్ఞన
ర్వసా । యకసముదాయయుక్తముగు నాత్మ రథంబును కేంద్రుఁ డంపద
క్కకనదినెక్కి నాని సముఖంబున మోహరమాచరించు సా । ఢకుఁడగు
రామమూర్తి మన దంటగలండు విచారమేటికిన్॥ ౧౧౩॥ ధీరుఁడు రావ
ణుండు బహు తీవ్ర శిలీముఖముల్ నిగుడ్పనే । మారకత త్తదహాఽమగు
మాహుశరంబుల చేనడంచి వ్రా । త్రాఱవిరోధిపై బహు విధాస్త్రతతుల్
గురిపించు ప్రౌఢ వ్యా । పారుఁడు రామమూర్తి మన పాలగలండు విచార
మేటికిన్॥ ౧౧౪॥ మరిమరి బోరి శుంభభవ మానియనుజ్ఞ నసేకభక్తి నా
స్కరుని కు మ్రొక్కి యాఘుచు ప్రసాదమునన్ దనుజేంద్రు నాదలన్ శ
రములు బెక్కలు ద్భుతముగా లిదలించి జెలంగుమించునే । స్ఫరితుఁ డగ్గు
రామమూర్తి మన ప్రాపుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౧౫ ॥ ధనుజాని

తబ్బృందము లుదగ్రతదా దనుమాడవెంటవెంటనె మొలువంగనెవ్వ
నమునన్ కడునచ్చెరువందివానినా । భినియమృతంబునుంచుట విభీష
ణుచేవినిదాసిబాయజే । శినఘనరామమూర్తిమన చింతలుబాపువి
చారమేటికిన్॥ ౧౧౬॥ అమరులుమింటనద్భుతము నందివిరుల్ గురిపిర
పనెల్లలో । కములకుమేల్ జనింపదన కష్టనిజంబసుఠింపనబ్జజా। స్త్రా
ముఘనమైవహింపనమ రంబునరావణునిన్ వధింపుదు । ర్ధమనుమరా
మమూర్తిమన దంటగలండువిచారమేటికిన్॥ ౧౧౭॥ ఆదనుజేంద్రుడి
ట్లుహాత మాటకుహాయనుచున్ బ్రయాంగనల్ । సోదరుడున్ బయింబ
డచు శోకిలనూరటబుచ్చిబ్రేతకై । గాదగసత్క్రియల్ క్రమముగా
నొనరింపనొసర్చుసర్వము । ర్యాదుడు రామమూర్తిమన రక్షణశేయు
విచారమేటికిన్॥ ౧౧౮॥ మునుపభయంబొసంగుటె నమోఘముగా క
పులెల్లసంతసం। బునగొనియాడరాక్షస ప్రభుత్వముకాదశకంధరాను
జున్ । ఘనముగనిల్పిపట్టణము గట్టసహోదరునంపుసద్దయా । వన
నిధిరామమూర్తిమన వాంఛలొసంగువిచారమేటికిన్॥ ౧౧౯॥ దాన
వరాజ్యలక్ష్మికి ముదంబునదావిభుడౌటసంతసాం । భోనిధినోలలాడిగు
ణభూషణుడైన విభీషణుండు యెంతో నయయుక్తివాక్యముల తో
బ్రణుతింపబహూకరింపున । న్నానుపురామమూర్తిమన మంచిదలంచు
విచారమేటికిన్॥ ౧౨౦॥ ఆదనుజాధిపుండుబ్రియ మారనొసంగవిభూ
షణావళుల్ । దాధరియింపగూడసి తలంపునమాతలికిన్ దివేంద్రపు ।
త్రాదులకిచ్చిచిక్కిలి దయామతిమన్నన శేయుటెక్కుడు। ర్యాదుడు
రామమూర్తిమన రక్షణశేయువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౧॥ తలచుతలంపు
దీరెనిక దానవనాథుడుగూలెమిూభయం । బులుకడతేరెనంచుభయ
ముల్ వినుపింపగనంపుభంగిమా । తలివిరయుంబునన్ సుర రథంబును
గొంచమహేంద్రుడుజేరబో । బలికిరామమూర్తిమన పాలగలండువిచార
మేటికిన్॥ ౧౨౨॥ జనకజనస్థునావళివి చక్షణగా జగముల్ నుతింప

గ్ని నిజోరబుంచినాకధవ నీరజగర్భహరాదివేల్పులౌ। ల్లను గొనియాడ
నంతనమె లర్పయథావిధినా మొగూడి వేల్। గను ఘనరామమూర్తి మన
కాంక్షలొసంగ విచారమేటికిన్॥ ౧౨౩॥ తననిజరాజధానికి ముదంబు
న జేరకు బేరఫుష్పకం। బునదనుజేంద్రవానర సమూహముతోడగనెక్కి
ధారుణీ। తనయకుమార్గమందలి విధంబులుజూపుచు శ్రీఘ్రలీలనే। గన
ఘనరామమూర్తి మన కీడులుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౪॥ మనవలెస్సక
పీంద్రులు సమానినులైజనుదేరనామనం। బునకిదిమోదపూనను చు
భూసుతబల్కప్రమోదమందియు। ల్లనె శలవిచ్చివానర లలాములరా
నొసరింపుసద్దయా। ఘననిధిరామమూర్తి మన వాంఛలొసంగువిచారమే
టికిన్॥ ౧౨౫॥ అజనుదారిలోన బ్రియ మారనుతించిమునీంద్రుదొభర।
ద్వాజునువిందొనర్పపరి వారముతోసుఖలీలనాదినం। బాజటిలేంద్రు
మందిరము నందువసించునుదారమానసాం। భోజుడు రామమూర్తిమము
సపోషణజేయువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౬॥ తనవనవాసదీక్షను మితంబు
చతుర్దశవత్సరంబులా। దినమునకొటకాతురమతిన్ భరతుండెటులా
నోపయుటం। చనిమదినెంచిముందర రయంబునవాయుజునంపుజాల
జాలరో। ఘనగలరామమూర్తి మనచక్కగలంచువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౭॥
వినయవిధేయవృత్తిముని వీడునకున్ బ్రణమిల్లియాజ్ఞగై। కొనియుట
జాహ్నవిన్ గడచి గొరిగుహాలున్ గరుణించియాయయో। ధ్యనుగనినం
తనబ్బొదవ నందరికిన్ దగజూపుచిట్టులే। గనఘనరామమూర్తి మనకీ
దులుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౮॥ సరభసవార్ధిదేలిగుణ సాగరుడాభ
రతుండునాత్మసో। దరపరివారవైభవ యుతంబుగదానెదురేగిపాద
పం। కరుహములందు మ్రొక్కలిడ గానదయామతినాదరించునే। ర్ప
రియగు రామమూర్తి మన పాలగలండువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౯॥ అతిశయ
భక్తితల్లులపదాంబురుహంబుల। మ్రొక్కియాయురుం ధతియుతుడౌన
సిష్టునకు వంశ మొసు... నసునస ... । [illegible]

యోక్తులొసర్చుసద్గుణా। న్వితుడగు రామమూర్తి మన వెతలుబాపువి
చారమేటికిన్ ॥౧౩౦॥ ధనపతిపుష్పకంబునకు నుదారతనాజ్ఞలొసంగి
దమ్ముడుం। డినునిలయంబుజేరినవి నీతుడునాభరతుండువీరలిం కను
దగురాజచిహ్నములు గైకొనుడంచు నుతింపనట్లుగై। కొనుఘనరామ
మూర్తిమనకోరికలిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥౧౩౧॥ మంగళస్నానభూషణ
సమన్వితులందరిగానొనర్చి దా। మంగళస్నానమాడియసమానదుకూల
విభూషణాంగుడై। మంగళభేరికాహళ సమస్తధ్వనుల్ జెలగన్ జెలం
గుశో। భాంగుడు రామమూర్తి మనకాపదబాపువిచారమేటికిన్ ॥౧౩౨॥
శాధరణీభరంబు ధరణీశ్వరనే నవరింప లేకనీ। పాదుకలందు బెట్టితిక
భారమునీయ దెయించుదమ్ముడా। పాదుకలాత్మభక్తి పదపద్మములన్
దొడిగింపనొప్పన। న్మోదుడు రామమూర్తి మనమోనముదీర్చు విచార
మేటికిన్ ॥౧౩౩॥ తమతమతారతమ్యముల తమ్ములుమంత్రులువానరు
లోహితుల్। రమణులు రాజులధుర్యులు బలంబులు సేనగలుర్ మరం
గముల్। గ్రమమునబంక్తులైగొలువగా ముదమార నయోధ్యకే
గభూ। రమణుడు రామమూర్తి మన రక్షణ జేయు విచారమేటికిన్॥
౧౩౪ ॥ వారిధిబంధనాదిజయ వర్తనవెల్లనుతించుచున్ మహా।
గోరికమీరనాగరులు గుంపులుగానవీథి వీథినం। చారముతోను
రేంద్రభవ నంబునకేడగునాత్మగేహముల్। జేరిన రామమూర్తి
మన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౫ ॥ ఆతరి దానవాధిపున
కర్కకుమారున కంగదాద్రిబ। ఖ్యాతవనాటపుంగవుల కందరికిన్
దగుమందిరంబులన్। బ్రీతిహితోపచారమొనర దింపవహోనాదరు
నంపునద్గుణో। పేతుడు రామమూర్తి మన పీడలుబాపు విచారమే
టికిన్ ॥ ౧౩౬ ॥ ధనమణి భూషణాంబరవితానములాభరతుండు
తొంటికిం। జను దనవేళనెక్కువ గణించినవింతన చానిరానుతా।
న్నొసుదగనొప్పజెప్పిన జెలంగుచునన్నియుజూచిచాలను। ప్పినఘు

న రామమూర్తి మన చింతలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౭ ॥ గురు
డనుకు స్వవస్త్రములు గూర్చిన మునీంద్రులు దానసగ్వని । ధరులు జను
ల్ నుతింప ధర జానతితో జలధి జలంబులన్ । స్థిరగతి రాఘవుక్షి కభిషి
క్తమొనర్చె విలంగ ధారుణీ । శ్వరుడగు రామమూర్తి మన జంటగలం
డు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౮ ॥ తగు మణిభూషణాంబరవి తానములంగ
ములందు చాలథ । గ్గగ్గగ మంచు శోభిల ప్రధానులు వారలు వందివూ
గధుల్ । భోగపుర్లోమజాధిపుని బోలి సభన్ విలసిల్లె రాజరా । జగు
నఘుడు రామమూర్తి మన కాపద బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౯ ॥ అన
... పు జలజాప్తకులీనులు రాజ్యపాలనల్ । జేసిన వేళ నెక్క
... దశరాయరాజ్యసిం। హాసన మెక్కి కోటిజల జాప్తప్ర
భ ... । భ్యాసుడు రామమూర్తి మన పాలగలండు వి
చార మేటికిన్ ॥ ౧౪౦ ॥ ... దిక్కుల బిక్కటిలన్ న
... । బొందుగ ఛత్రచామరులు బూని బరాబరి గొల్వ మింట
నం । ... గానము సల్పగ సంతసం । బంది
న రామమూర్తి మన కాపద బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౪౧ ॥ చెలగి ధరా
... విశేష ప్రకానుక లిచ్చి మొక్కుచున్ । స్తుతులు తపసుల్ వచిం
పగ తుల్ జయహార తులీయ ధారణా । మలు నటనం బొనర్చ నమా
నము హోమ హిమంబు తోడ శో। భిలు ఘన రామమూర్తి మన పీడలు బా
పు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౪౨ ॥ ఆతరి వానరపుంగవన కంపిన కానుక దివ్యహా
రమున్ । సీతకొసంగి యాతరుణిచే హనుమంతునికంత మొందు సం । ప్రీ
తిని సంగ జేసి మురిపించిన మించిన సద్గుణాగ్రణీ । హేతువు రామమూ
ర్తి మన పీడలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౪౩ ॥ ఘనమణిభూషణాంబర
వి తాయములందరికిచ్చి చాలమ । న్ననలొసరించి బాంధవ జనంబుల
రాజుల భానుజాదులన్ । దనుజుల నాత్మ శీమలకు దల్లన నున్న లొసం
గ సద్దయా । వననిధి రామమూర్తి మన వాంఛలొసంగు విచారమేటికి

కిన్॥ ౧౪౪ శ్రమలనుమాటలేక కలుషంబులపాల్ బడనీక జాతిధర్మ
ము చెడనీకలోకుల నిరంతరమారయుచున్ సమస్తభో । గములధరాసు
తాయుతముగా బహునాళ్లిలలో మెలంగు శ్రీ । రమణుడు రామమూ
ర్తిమన రక్షణసేయువిచారమేటికిన్॥ ౧౪౫॥

కవిసంరక్షణాదివిశేషము.

శాంతసనచ్చరిత్రముల నెల్లకవిత్వముగా రచించి ప్ర । ఖ్యాతిని
పద్యశతమున కృతమునన్ దగుధైర్యమానసా । స్వాత్మతత్త్వైకభక్తు
డగు వెంకటకృష్ణుని బ్రోచునట్టి తో । పేతుడు రామమూర్తిమన పీడ
లుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౧౪౬॥

ధరననగారివంశమున తామరసాక్షపయోనిధిన్ బలెన్ । బరగి
నరామయాఖ్యునకు భవ్యగుణాన్వితకొండమాంబయందున్ । దయనికి బు
త్రుండైనతన దాసుని వెంకటకృష్ణు నేలున । తత్పరుడు రామమూర్తి
మన కాంక్షలొసంగువిచారమేటికిన్॥ ౧౪౭॥

ఈయెడకృష్ణదాసునను నెల్లయుదానుగదోచి రామరా । మా
యనిజిహ్వనాడుచు సమస్తమతంబొనరించుకర్మముల్ । తోయము
లందులోయజము తోబలెనెవ్వట్ మొనర్చునట్టిప । తోయధిరా
మమూర్తిమన తోడుగలండువిచారమేటికిన్॥ ౧౪౮॥

అనిశము కృష్ణదాసుకలు పావలినెల్లనడంచినెమ్మనం । బున
గలకోర్కెలిచ్చునిక పుట్టుటచచ్చుటలేకశాశ్వతం । బనదగువైజలో
నిలయంబు జయంబొనగూర్చునద్దయా । వననిధిరామమూర్తి మన
వాంఛలొసంగువిచారమేటికిన్॥ ౧౪౯॥

పఠనాదివిశేషము.

ఇది పఠియించు మహాత్ములకెక్కృతికల్పితునట్లు బోలెనా। పదలుపా
రింప సేయుచు శుభంబులొసంగి నిరంతరంబు న। న్మదమున బ్రోచియుం త్య
మున మోక్షసుఖంబొనగూర్చు సద్దయా। స్పదుడగు రామమూర్తిమన
పాలగలండుమిదార మేటికిన్ ॥౧౧౦॥

శ్రీరామకథా ప్రతిపాదక ధైర్యశతకము

సంపూర్ణము.

శ్రీ

ప్రకటనం

ఈదిగువన వ్రాయబడిన శతకములు కేవలభక్తిరసముగా బహుమంచిగానున్నవి. ఎడమవైపు వ్రాయబడిన గ్రంథములు ప్రస్తుతం రచియింపబడినవి యిందులోస్వారస్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదు చదువనిచ్ఛయించెడు సాముఖ్యసఖులు మొదలియినవారికి తగుమాత్రం స్వల్పప్రతులు నావలన అచ్చుకూర్పింపబడినవి అచ్చుకు పూర్వమే పీటియొక్కయు యింతకు పూర్వం నాచేరచియింపంబడి సర్వధారినామ సంవత్సరములో అచ్చుకూర్పింపబడి కావలయువారికి వెలలేకుండా పంపగలనని ఆయాపుస్తకములయందునే ప్రకటనవ్రాయబడి ఆప్రకారంవ్రాయం కాబడిన శతకములు అనగా యీదిగువన కుడివైపు అగుపర్చిన వాటియొక్కయు భక్తిరసము స్వారస్యమునుచూచి సార్వకాలమున్ను అచ్చుకూర్పించుక విక్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునేకొరకు కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సర్కారువారి ఆక్టు ప్రకారం తమపేరట రిజిష్టర్ చేసి యివ్వవలెనని బహుగాకోరియుందురుకాని ఆప్రకారం ఒకరియందే స్వాతంత్ర్యం పెట్టడంలో ఇతరులకు అధికారంలేనందున కొంతకాలం పిమ్మట గ్రంథములకు నష్టంసంభవించుననే సందేహంవలన ఎవరికిన్ని రిజిష్టర్ చేయబడియుండదు. ఈగ్రంథములనుంచి ద్రవ్యలాభాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని కీర్తివిశేషమున కిచ్ఛయించెడు భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని ఈ యావత్తుగ్రంథములున్ను తమతమ ఇష్టానుసారం వలయునప్పుడెల్లా అచ్చుకూర్పించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యంవుండగలదు నావలన ఆటంకం యెంతమాత్రంలేదు యేవిధంవలనేగాని గ్రంథప్రచురమునకు సహాయములైన సత్పురుషులనుగురించి నిండా ప్రార్థించుచున్నాడను.

౧ శ్రీరంగశతకం సీసపద్యములు అంత్యనేమములు అచ్చటచ్చట మ్లేంఛశబ్దములు కూడా కూర్చబడినది.

౧ శ్రీరామకథాప్రతి పాదకథైర్యశతకం ఉత్పలమాలలు చంపకమాలలు రామాయణకథానుసారముగా ప్రతికాలములో పఠనకు తగినదిగానున్నది.

౧ శ్రీకృష్ణకథా ప్రతిపాదక థైర్యశతకం ఉత్పల మాలలు చంపకమాలలు భాగవతదసమస్కంధకథానుసారముగా పఠనకు తగినదిగా నున్నది. పూర్వంలో స్వల్ప ప్రతులు అచ్చువేయింపంబడి వ్రయం అయినందున యిప్పుడు పునహా అచ్చువేయింపబడినది.

౧ విశ్వేశ్వరశతకం శార్దూల మత్తేభవృత్తములు ఈశ్వరపరం.

౧ సర్వసంబోధన కృష్ణశతకం కందపద్యములు.

౧ శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు చంపకములు,

౧ హనుమంతశతకం కందపద్యములు రకారప్రాస.

౧ జీడికంటిరామశతకం కందపద్యములు రకారప్రాస.

౧ లక్ష్మీశతకం కందపద్యములు.

౧ శ్రీకృష్ణనామాంకిత స్త్రీవిరహ సీసశతకం.

గ్రంథకర్త.

అన్నగారి వెంకటకిషన్‌రావు,

హోలు మొకాం, బాగు

అంబరుపేట, హాయిదరాబాద

దఖ్కన్.

తప్పొప్పులు.

పుటసంఖ్య	పద్యసంఖ్య	పంక్తిసంఖ్య	తప్పు	ఒప్పు
౧	౩	౯	దినీశ	దినేశ
౧	౪	౧౨	పురుషత్వముదగు	పురుషత్వముగాదగు
౧	౫	౧౬	దబున	దంబున
౨	౧౦	౧౬	నల్లు	నట్లు
౩	౧౭	౧౬	సంతసించినరామమూర్తి	సంతసించినఘనరామమూర్తి
౫	౩౪	౨౪	సమ్మదపడు	సన్ముదపడు
౬	౩౬	౩	అమకు	అమ్మకు
౬	౩౭	౯	పుతిని	పుత్రిని
౬	౪౦	౧౮	నేగడు	నేగుడు
౬	౪౦	౧౯	కింకను	కింకనను
౬	౪౨	౨౬	డవుట	డాట
౬	౪౨	౨౬	జాం	జాల
౭	౪౪	౫	శబరి	శబర
౭	౪౪	౫	దామొనర్ప	దాటొనర్ప.
౭	౪౬	౧౪	చిత్రకూటముఙ్గైకొనియచ్చటఙ్నిలువగాదగునంచు	చిత్రకూటమందాకరమంచునిల్వదగునంచు
౭	౪౭	౧౬	వేయబో	వేయగా
౮	౫౪	౧౫	మానిచే	మానిచే
౮	౫౪	౧౭	జంట	దంట
౯	౫౭	౨	కార్య	కామ్య
౯	౬౦	౧౦	బకదిన	ఒకదిన
౧౦	౬౫	౩	విధించు	వధించు
౧౨	౮౦	౨	ఇనతనయు	తనయుం
౧౨	౮౧	౬	కేసరి	కేసరీ

పుటసంఖ్య	పద్యసంఖ్య	పంక్తిసంఖ్య	తప్పు	ఒప్పు
౧౨	౮౧	౮	పభో	ప్రభో
౧౨	౮౨	౯	తుల్వ	తుల్య
౧౨	౮౩	౧౩	యాజాతను	భూజాతను
౧౨	౮౫	౨౦	ఆసితిచేతిముద్రిక	ఆసతియానవాలును
౧౨	౮౫	౨౧	దేర్చి	జేర్చి
౧౩	౮౭	౩	దన్నులబడి	దెప్పలబడి
౧౩	౮౭	౩	ననుఁదయసేయు	ప్రభోఁదయశేయు
౧౩	౮౯	౧౪	లక్ష్యమటంచుధీమంతుడు	లక్ష్యమటంచునెంచుధీమంతు
౧౩	౯౧	౧౭	శయ్యామిక	కయ్యామికి
౧౪	౯౫	౬	ముల్బరవ	ముఁబరవ
౧౫	౧౦౬	౧౯	వాలిసురాది	వాలిసుతాది
౧౫	౧౦౭	౨౨	సభావలంబుడై	సఖావలంబుడై
౧౬	౧౧౨	౧౨	అన్ని	అగ్ని
౧౬	౧౧౩	౧౮	నానినముఖంబున	వాని
౧౬	౧౧౪	౨౨	గుడిపించు	నిగుడించు
౧౬	౧౧౫	౨౫	విదలించు	విదళించు
౧౬	౧౧౫	౨౫	నేర్పరితుడగు	నేర్పరియగు
౧౭	౧౧౬	౨	విభీమ	విభీష
౧౭	౧౧౮	౮	బ్రయాంగనల్	బ్రియాంగనల్
౧౭	౧౧౯	౧౨	వులెల్ల	ఫులెల్ల
౧౮	౧౨౫	౭	నమానినులై	సమానినులై
౧౮	౧౨౭	౧౬	జాలయోచన	యోచన
౧౯	౧౩౩	౯	ధరణీ	ఇాధరణీ
౧౯	౧౩౬	౨౨	సద్దుణో	సద్గుణో
౨౦	౧౪౮	౧౩	ఈమొడ	ఏమొడ